

Rijksoverheid

net op zee Borssele

Antwoordnota zienswijzen

Antwoordnota zienswijzen

Ontwerpbesluiten net op zee Borssele

Definitief

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 246
2250 AE VOORSCHOTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

Den Haag, 27 juni 2016

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
 - 1.1 Context en strekking van de antwoordnota
 - 1.2 Verloop van de zienswijzeprocedure
 - 1.3 Zienswijzen en reacties
 - 1.4 Opzet van de antwoordnota

- 2 Antwoord op zienswijzen
 - 2.1 Procedure en proces
 - 2.2 Locatiekeuze (kabeltracé en hoogspanningsstation)
 - 2.3 Nut en noodzaak
 - 2.4 Economische effecten en schade (vastgoed, zandwinning, visserij)
 - 2.5 Leefomgeving (geluid, elektromagnetische velden)
 - 2.6 Natuur
 - 2.7 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken
 - 2.8 Veiligheid
 - 2.9 Scheepvaart
 - 2.10 Aanleg, beheer en morfologie
 - 2.11 Overig

Bijlage

Inspraakbundel net op zee Borssele

1 Inleiding

1.1 Context en strekking van de antwoordnota

TenneT is voornemens om een net op zee (voorheen transmissiesysteem op zee) te realiseren. De windturbines van windenergiegebied Borssele zullen hierop worden aangesloten. De totale capaciteit van de aansluiting bedraagt 1.400 MW. Het net op zee – Borssele bestaat uit twee transformatorstations in zee, vier onderzeese 220 kV hoogspanningskabels naar land, het ondergrondse tracé op land en een nieuw hoogspanningsstation Borssele.

Om dit project mogelijk te maken moeten bestemmingsplannen worden aangepast. Dat gebeurt door middel van een inpassingsplan, dat wordt vastgesteld door de ministers van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (IenM). Daarnaast worden de besluiten die voor het project nodig zijn, in één procedure voorbereid, onder coördinatie van de Minister van EZ. Deze procedure heet de rijkscoördinatieregeling. Het gaat om de volgende overige besluiten: een watervergunning, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, een omgevingsvergunning, een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet en een watervergunning – lozen. In deze antwoordnota geven de bevoegde gezagen¹ aan wat haar reactie is op de ingebrachte zienswijze op de ontwerp-besluiten van net op zee Borssele.

Deze antwoordnota wordt ter inzage gelegd, tezamen met de definitieve besluiten. De besluiten zullen ter inzage gelegd worden op dezelfde plaatsen als waar de ontwerp-besluiten ter inzage lagen. Belanghebbenden² kunnen tegen de besluiten beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van het besluit waartegen zijn beroep is gericht naar voren heeft gebracht. Op de besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het desbetreffende besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

1.2 Verloop van de zienswijzeprocedure

De Minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor net op zee Borssele bevorderd. Het inpassingsplan en de besluiten zijn als volgt voorbereid:

- De Commissie voor de m.e.r. heeft op 31 mei 2016 positief advies uitgebracht onder nummer 3025 over het milieueffectrapport van net op zee Borssele.
- op 17 maart 2016 is een kennisgeving met betrekking tot de ontwerpen gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- de ontwerpen van de besluiten hebben van 18 maart 2016 tot en met 28 april 2016 ter inzage gelegen bij de gemeente Borsele;

¹ De Ministers van Economische Zaken (EZ) en van Infrastructuur en Milieu (IenM), het college van Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Borsele en het dagelijks bestuur van waterschap Scheldestromen.

² Dit geldt niet voor een niet tot de centrale overheid behorende rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een niet tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan (artikelen 1.4 en 5.3 eerste lid Crisis- en herstelwet).

- er is een informatieavond georganiseerd op 5 april 2016 waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijzen naar voren te brengen. Hier is geen gebruik van gemaakt.

1.3 Zienswijzen en reacties

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging voor het project net op zee Borssele zijn in totaal 19 zienswijzen (waarvan 18 uniek) en 2 reacties over het ontwerp-inpassingsplan, alle ontwerp-besluiten, het MER en/of de onderliggende stukken naar voren gebracht. Alle ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd en de insprekers is een ontvangstbevestiging toegezonden. Bureau Energieprojecten heeft de zienswijzen en reacties doorgezonden aan het bevoegd gezag. De zienswijzen zijn gerangschikt op nummer. Deze nummers corresponderen met de nummers in de inspraakbundel net op zee Borssele, waar de zienswijzen en reacties integraal zijn opgenomen.

Zienswijzen op ontwerpbesluiten 'net op zee Borssele':

Reactienummer	Organisatie
0001	Paling- en kreeftenvisserij W. de Ridder
0002	Particulier (1 identiek)
0003	Particulier
0004	Particulier
0005	Particulier
0006	Havenbedrijf Gent NV van publiek recht
0007	Vlaamse Gewest
0008	Delta Infra BV, namens Delta Kabel Comfort Netten B.V.
0009	Delta Infra BV, namens ZEBRA Gasnetwerk B.V.
0010	Delta Infra BV, namens EVIDES N.V.
0011	Havenbedrijf Antwerpen NV van publiek recht
0012	Zeeland Seaports
R013	Gemeente Veere, College van Burgemeester en Wethouders
0014	Stichting Dorpsraad Borssele
0015	Particulier
0016	Particulier
0017	Stichting La MER
0018	Delta Infra BV, namens Enduris B.V.
0019	Delta Infra BV, namens Zeeland Refinery N.V.
R020	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

1.4 Opzet van de antwoordnota

In het volgende hoofdstuk wordt een reactie gegeven op alle zienswijzen, waarbij wordt aangegeven of de zienswijze of reactie aanleiding heeft gegeven om een besluit aan te passen.

De zienswijzen zijn in de antwoordnota per thema behandeld:

1. Procedure en proces
2. Locatiekeuze (kabeltracé en hoogspanningsstation)
3. Nut en noodzaak
4. Economische effecten en schade (vastgoed, zandwinning, visserij)
5. Leefomgeving (geluid, elektromagnetische velden)
6. Natuur
7. Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken
8. Veiligheid
9. Scheepvaart
10. Aanleg, beheer en morfologie
11. Overig

2 Antwoord op zienswijzen

2.1 Procedure en proces

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
1	0005	De documentatie is te omvangrijk en technisch van te hoog niveau waardoor het moeilijk is om onjuistheden te ontdekken. De informatie is onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.	In onderhavige procedure is alle informatie die ten grondslag ligt aan de (ontwerp)besluiten ter beschikking gesteld. Het betreft inderdaad een grote hoeveelheid informatie, die op de meest zorgvuldige en overzichtelijke wijze digitaal en fysiek beschikbaar is gesteld. Er is naar de mening van de ministers geen sprake van strijd met het beginsel van equality of arms of gelijke processen.	Geen
2	0005	Verskillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland en Brabant, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite over een en dezelfde aansluiting maar worden los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures.	Er is inderdaad sprake van verschillende projecten in Zeeland die alle te maken hebben met nieuwe hoogspanningsverbindingen. Anders dan indiener veronderstelt, gaat het niet om "een en dezelfde aansluiting". De nieuwe 380 kV verbinding van Borssele naar Rilland (Zuid-West 380 kV west) is een noodzakelijke uitbreiding van het landelijk hoogspanningsnet. Net op zee Borssele betreft een 220 kV aansluiting: de windturbineparken op zee moeten op het landelijk hoogspanningsnet worden aangesloten. Deze projecten hebben een eigen nut en noodzaak en ook een eigen urgentie en bijbehorend tijdspad. Anders dan indiener veronderstelt, heeft vergunningverlening voor net op zee Borssele geen gevolgen voor de voortgang van Zuid-West 380 kV West.	Geen
3	0005 0014	Burgers en lokale overheden kunnen nauwelijks invloed uitoefenen op grote rijksprojecten. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, rijksinpassingsplannen kunnen toch worden uitgevoerd. Dit is in strijd met de Århus conventie uit	In de procedure met betrekking tot projecten onder de rijkscoördinatie is voorzien in verschillende momenten van inspraak. Dat geldt zowel voor het op te stellen MER als voor de ontwerpbesluiten en het ontwerp-inpassingsplan. In deze procedures kunnen burgers en lokale overheden ook alternatieven voordragen. Dat gevolgde procedures in strijd zouden zijn met het Verdrag van	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Aangedrongen wordt om het Westerschelde alternatief alsnog te onderzoeken.	<p>Århus zien de ministers van EZ en I&M niet in.</p> <p>Aanlanding in Rilland ('het Westerschelde-alternatief') is niet onderzocht, omdat dit geen redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief is.</p> <p>Borssele is in SEV III (par. 6.2) aangegeven als locatie waar op grootschalige wijze hoogspanningsverbindingen kunnen worden aangesloten die nodig zijn om windturbineparken op zee te kunnen aansluiten op het landelijk hoogspanningsnet. Voor SEV III is een plan-m.e.r. procedure doorlopen. Net op zee Borssele sluit aan op het hoogspanningsstation Borssele. Borssele is in SEV III opgenomen als aansluitlocatie voor grootschalige offshore windenergie omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dit station het dichtstbijzijnde 380 kV aansluitpunt op land is; - op deze locatie is voldoende ruimte om de aansluiting te realiseren. <p>De verbinding voor het aansluiten van de windparken op zee is geen onderdeel van het landelijke 380 kV-hoogspanningsnet. In het MER is een alternatievenafweging gemaakt waaruit blijkt dat aanlanding bij Borssele de voorkeur heeft.</p>	
4	0006 0007 0011	Hoe worden de vaarweggebruikers betrokken bij de tenuitvoerlegging van de vergunning, bijvoorbeeld bij de evaluatie van de monitoringgegevens en bij de uitvoering van de diverse (werk)plannen?	Het nautische belang wordt vertegenwoordigd door de Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit. De GNA kan de vaarweggebruikers betrekken. Dit wordt ook in de Watervergunning via voorschift 6 geregeld. Er moet worden gewerkt volgens een goedgekeurd plan van aanpak. Dit is een besluit waar rechtsmiddelen tegen open staan.	Watervergunning
5	0007	Artikel 6 VNSC verdrag bepaalt dat uitsluitend de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie bevoegd is om conclusies en aanbevelingen aan de verdragsluitende partijen te richten betreffende de toetsing van effecten van projecten aan de verdragsdoelstellingen. Voorstel: het project Borssele onderwerp maken van overleg in de verschillende werkgroepen van de VNSC	In het Tractaat van 19 april 1839 is tussen Nederland en België overeengekomen dat op de Schelde het loodswezen, de betonning en het onderhoud worden onderworpen aan gemeenschappelijk (Nederlands-Vlaams) toezicht. Daartoe werd een Permanente Commissie van Toezicht opgericht die fungeert als gemeenschappelijk beleidsorgaan. Om invulling te geven aan het gemeenschappelijk toezicht, werden in 2005 vier verdragen gesloten: (1) Het verdrag inzake het gemeenschappelijk nautisch beheer	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>zodat experts zich hierover kunnen buigen.</p>	<p>(2) Het Scheldereglement van 11 januari 1995 (herzien op 21 december 2005)</p> <p>(3) Het verdrag betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium</p> <p>(4) Het verdrag inzake de samenwerking op het gebied van beleid en het beheer in het Schelde-estuarium. Voor de scheepvaart op de Westerschelde is met name het Verdrag inzake het gemeenschappelijk nautisch beheer van belang. Met dat verdrag is een gezamenlijke Nederlands-Vlaamse autoriteit gevestigd voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer in het Scheldegebied.</p> <p>Zo al sprake is van een project als bedoeld in het VNSC Verdrag, geldt dat het project noz Borssele reeds onderwerp van veelvuldig overleg is. Het project noz Borssele is onderwerp geweest van bespreking in de VNSC en verschillende werkgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 januari 2015 – workshop verkenning mogelijke tracé-alternatieven (MOW deelgenomen) • 20 juli 2015 – overleg secretaris Permanente Commissie – geïnformeerd over concept voorkeursalternatief en vervolg • 3 augustus 2015 – ambtelijk vertegenwoordigers Vlaams Nederlandse Schelde Commissie – toelichting voorkeursalternatief en nadere afstemming • Augustus 2015 – afstemming RWS, secr. PC en secr. VNSC – wie informeren Vlaamse stakeholders • 14 september 2015 – Technische workshop detaillering tracé –RWS, MOW, GNA, Nederlands Loodswezen, Haven van Gent, Haven van Antwerpen, ZSP, EZ en TenneT • 17 september 2015 – Permanente Commissie • 27 november 2015 – Afstemmingsoverleg Nederland – Vlaanderen over detailleren tracé • 4 december 2015 – najaarsvergadering VNSC • 5 januari 2016 – Expertmeeting morfologie Westerschelde – MOW, 	

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>RWS, Haven van Antwerpen, Ministerie EZ en TenneT</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5/9 februari 2016 – bespreken concept vergunningvoorschriften door RWS – MOW, Haven van Antwerpen en Haven van Gent • 9 maart 2016 – afstemmingsoverleg tussen kabinetschef MOW, MOW en de Ambassade, directeur E&O (EZ), EZ • 11 april 2016 – Afstemmingsoverleg hoog ambtelijk niveau Vlaanderen – Nederland over ligging van het tracé – kabinetschef Mobiliteit, MOW, Schepen Haven Antwerpen, vertegenwoordiger Vlaamse Regering in Den Haag, Afdelingshoofd AMT, WL Borgerhout, Nederlandse ambassadeur, COO TenneT en senior manager TenneT Offshore NL, directeur Energie en Omgeving van het Ministerie van Economische Zaken, plv. Chef de Poste/ Hoofd Economisch Cluster, Projectleider Inpassingsplan Net op Zee Ministerie van Economische Zaken, Plv Chef de Poste Nederlandse Ambassade Brussel, Verkeersattaché. • 20 mei 2016 – vergadering van het ambtelijk college van de VNSC – het college heeft kennis genomen van de stand van zaken en inhoudelijke punten • 24 mei 2016 – expert meeting in VNSC-verband aangevuld met vertegenwoordiging van de Haven van Antwerpen – aanvullende informatie en onderzoek over morfologie nader besproken • 13 juni - vervolgoverleg hoog ambtelijk niveau Vlaanderen – Nederland • 1 juli overleg tussen minister Kamp van Economische Zaken Nederland en minister Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken (MOW) Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn 	
6	0007	In de vergunningen dient een voorschrift opgenomen te worden dat de betrokken havenbedrijven geconsulteerd worden wanneer een	Het scheepvaartverkeer zal tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk ongehinderd plaats kunnen vinden. Dit is opgenomen in voorschrift 6, lid 1 van de Watervergunning. In voorschrift 6 lid 5	geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		stremming van de vaargeul gepland wordt.	van de Watervergunning wordt de vergunninghouder de plicht opgelegd om voor de werkzaamheden beginnen een startoverleg te organiseren met onder andere belanghebbende partijen. Belanghebbende partijen zoals de havenbedrijven, kunnen hierbij op eigen verzoek aanwezig zijn. Wij beschouwen uw zienswijze als verzoek om bij het overleg aanwezig te zijn. U wordt te zijner tijd uitgenodigd. Zie ook antwoord van 4. Tegen dit besluit staan rechtsmiddelen open.	
7	0007 0011	Inpassingsplan. De (Verdrags)afspraken tussen Vlaanderen en Nederland ten aanzien van de Schelde ontbreken bij het ruimtelijk beleid en relevante wet- en regelgeving.	Zie ook antwoord 5. In de plantoelichting zijn teksten met betrekking tot de verdragen toegevoegd. In de planvorming is rekening gehouden met de verdragen (MER en overleggen).	Plantoelichting
8	0007 0011	Inpassingsplan. Het havenbedrijf wenst ten minste op de hoogte te worden gebracht van de overlegmomenten over de aanlegmethode en werkwijze gedurende de aanleg.	Zie antwoord 4 en 6.	Geen
9	0007 0011	Inpassingsplan. Er wordt in het hoofdstuk maatschappelijke uitvoerbaarheid geen enkele garantie gegeven dat er tegemoet wordt gekomen aan de verzuchtingen van zowel de Vlaamse Scheldehavens als van de Vlaamse overheid.	In het hoofdstuk maatschappelijke uitvoerbaarheid is verslag gedaan van het wettelijke verplichte overleg met instanties. Daarbij zijn de reacties benoemd en aangegeven op welke wijze die zijn verwerkt in het ontwerp inpassingsplan. De ingekomen zienswijzen worden in voorliggende nota beantwoord. De zienswijzen worden betrokken bij vaststelling van het inpassingsplan.	Geen
10	0008 0009 0010 0018 0019	Dit project kan niet los gezien worden van het project 'Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland' en het project 'Hoogspanningsstation Rilland'. Op deze plannen hebben wij zorgen en knelpunten aangedragen als netbeheerders. Het project houdt onvoldoende rekening met de infrastructuur en de belangen van de buisleidingen / ondergrondse infrastructuur zijn onvoldoende afgewogen in	TenneT zal bij de aanleg van het net op zee voldoen aan de NEN-norm 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen. TenneT heeft al contact opgenomen met indiener hierover. In overleg met de leidingeigenaren en –beheerders laat TenneT beïnvloedingsberekeningen uitvoeren. Indien noodzakelijk zullen technische maatregelen worden getroffen. Daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		relatie tot de onderzochte alternatieven.		
11	0012	Watervergunning. Verzocht wordt om in voorschrift 9 op te nemen dat indien blijkt dat de morfologische toestand veel veranderd is, de frequentie van de monitoring wordt geïntensiveerd.	In voorschrift 9 van de Watervergunning is een halfjaarlijkse monitoringsfrequentie voor de Westerschelde opgenomen. Dat is een hogere frequentie dan de gebruikelijke jaarlijkse monitoringsfrequentie. Een nog hogere frequentie van de monitoring is weinig zinvol. De cyclus van meten en vervolgens uitwerken en rapporteren voor een dergelijke kabel neemt al enkele maanden in beslag. Frequenter meten zal daarom geen sneller inzicht in de ontwikkeling van de waterbodem opleveren.	Geen
12	0012	Watervergunning. De huidige maximale waterbodemdiepte per kruising dient te worden vastgelegd. Deze maximale waterbodemdiepte dient dan als referentie voor de altijd aan te brengen gronddekking van 3 m.	In de Watervergunning is voorschrift 2 lid 4 aangevuld met de volgende bepaling: Het gedeelte van het tracé van de kabels vanaf de lijn tussen punten A en B, zoals omschreven in voorschrift 1 lid 4, tot aan de aanlanding van de kabels dient een gronddekking te hebben van minimaal 3 meter en op de locatie van de kruising van de kabels met de derde verruiming van de hoofdvaargeul in 2008 (baggertracé) dienen de kabels tevens een minimale diepte van -25 meter LAT te hebben.	Watervergunning
13	0012	Watervergunning. Verzocht wordt om het werkplan (voorschrift 4) niet alleen aan de waterbeheerder voor te leggen maar tegelijkertijd ter goedkeuring aan de Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit voor te leggen, zodat zij dit plan aan de belanghebbende partijen, waaronder de Scheldehavens, ter bespreking kunnen voorleggen.	Voorschrift 4 betreft het werkplan kabels. Met betrekking tot de scheepvaartbelangen is een apart voorschrift 6 opgenomen. Op grond van dit voorschrift moet vergunninghouder een plan van aanpak/draaiboek ter goedkeuring van de waterbeheerder indienen met een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om hinder voor het scheepvaartverkeer zoveel mogelijk te voorkomen. Dit plan/draaiboek heeft voor de werkzaamheden binnen het GNB gebied de afstemming met de GNA. De GNA is ingesteld bij het Scheldeverdrag van 2005 inzake het gemeenschappelijk nautisch beheer. De GNA wordt gevormd door een ambtenaar van Nederland en een ambtenaar van Vlaanderen. De GNA heeft de zorg voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer en in dat kader nemen de belangen van de havens een belangrijke plaats in. Daarmee zijn de nautische belangen van de Scheldehavens en de Vlaamse Overheid voldoende geborgd.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			De voorgeschreven goedkeuring kan juridisch alleen door de waterbeheerder (zijnde bevoegd gezag voor de Waterwet) worden gegeven.	
14	0012	Hoe koppelt de Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit terug aan de andere betrokken partijen, waaronder de Scheldehavens, zodat deze partijen ook tijdig en zorgvuldig hun inbreng kunnen leveren?	Dat wordt overgelaten aan de eigen verantwoordelijkheid van het GNA. Daarnaast staan rechtsmiddelen open tegen alle werkplannen Zie ook antwoord 4, 6, 8 en 13. Het is overigens vaste praktijk dat de Scheldehavens bij dit soort plannen worden betrokken.	Geen
15	0014	Het Sloebos wordt verstoord. In hoeverre kan gegarandeerd worden dat dit eenmalig is? Hoe transparant zijn andere plannen?	Figuur 11 en 24 van het MER (MER deel A respectievelijk blz. 30 en 74) geven indicatief een meer gedetailleerde uitwerking van de aanlanding en van het tracé vanaf de aanlanding naar het hoogspanningsstation. De exacte ligging van het kabeltracé is opgenomen in de aanvraag voor de omgevingsvergunning (bijlage 1 "Toelichting omgevingsvergunning transmissiesysteem op zee", figuur 11, blz 30). Daarop is te zien dat het landtracé een hoekje van een open terrein (grasland) van Natuurmonumenten doorsnijdt. De kabel is echter niet meer zichtbaar en zal na aanleg het landschap verder niet verstoren, zie ook de reactie bij zienswijze 20 (oud: 22). Voor wat betreft transparantie van andere plannen wordt verwezen naar de procedures van desbetreffende plannen.	Geen
16	0015	Verzocht wordt om een 0-meting van het bestaande schakelstation qua geluid, grondwaterstanden en het magnetisch veld. Hierdoor heb je een basis voor vergelijking naar de toekomst.	We zien geen aanleiding om een 0-meting uit te voeren omdat voor al deze aspecten voldaan wordt aan de normering en sprake is van een aanvaardbare situatie. De effecten van het planvoornemen zijn inzichtelijk gemaakt en aanvaardbaar bevonden. In het MER zijn de aspecten geluid, grondwater en het magnetische veld onderzocht: <ul style="list-style-type: none"> Geluid van het bestaande station is daarbij meegenomen in de bepaling van de totale geluidsemmissie in de nieuwe situatie. Het uitvoeren van een 0-meting van geluid voor het bestaande schakelstation is niet nodig. Deze bestaat namelijk al in de vorm van de huidige vergunning voor het schakelstation. Vanuit de milieuvergunning worden periodiek metingen verricht om het geluidmodel voor de zone te controleren. Na ingebruikname van de nieuwe in- 	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / Reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>richting zal ook onderzoek plaatsvinden om de geluidemissie te controleren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het effect van het hoogspanningsstation op grondwater is beperkt en leidt niet tot te kwantificeren effecten. Een 0-meting is daarmee niet relevant. • Het hoogspanningslijnenbeleid voor magnetische velden is ook niet van toepassing op het hoogspanningsstation en ondergrondse kabels. Bij de locatiekeuze is waar mogelijk afstand tot bebouwing wordt bewaard. Dit met het oog op praktische overwegingen bij de bouw en gedurende de bedrijfsfase. Het magnetisch veld is wel in beeld gebracht voor de kabels en het hoogspanningsstation. Daaruit blijkt dat het magnetisch veld niet in de nabijheid komt van woningen of andere gevoelige bestemmingen. Een 0-meting is daarmee niet relevant. 	

2.2 Locatiekeuze (kabeltracé en hoogspanningsstation)

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
17	0001	Als de kabel door het Veerse Meer komt, heeft dit gevolgen voor de visserij op het Veerse Meer. De kabel loopt door het visgebied en ook het baggeren voor de aanleg van de kabel heeft gevolgen voor zowel het vissen als kweken met aanzienlijke inkomstenderving tot gevolg. Verzocht wordt om geen toestemming te verlenen voor de aanleg van kabels in het Veerse Meer.	Het kabeltracé waarvoor de vergunningen zijn aangevraagd loopt niet door het Veerse meer. Er zijn dus geen gevolgen voor het visgebied in het Veerse meer.	Geen
18	0002 0003 0004	Onduidelijk is waarom het landschap in Walcheren wordt ontzien (na opkomend protest in de gemeente Veere) en het landschap in Zuid-Beveland niet, ondanks protest in de	Bij de aansluiting van net op zee is gekeken naar een aantal alternatieven om vanaf het windpark naar de aanlandingsplek 380 kV station Borsselle te komen. Belangrijke reden(en) om te kiezen voor het voorkeursalternatief zoals dat ter inzage heeft gelegen is niet mitigeerbare verzilting van de bodem bij	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		inspraakperiode door inwoners van Borsele, Kapelle en Reimerswaal.	doorsnijding van de grondlagen in Walcheren. In paragraaf 4.2 van de toelichting op het inpassingsplan wordt uitgebreider ingegaan op de onderbouwing van het tracé voor net op zee. Ook voor de nieuwe 380 kV verbinding van 380 kV station Borssele naar 380 kV station Rilland zijn verschillende alternatieven onderzocht.	
19	0002 0003 0004 0005	Bezwaren worden weggenomen als de afvoer van stroom onder door de Westerschelde plaatsvindt en aanlandt in Rilland. Dit alternatief is onvoldoende onderzocht. Het is begrijpelijk dat de optie over land via Walcheren van tafel is, daarentegen is het onbegrijpelijk dat aanlanding in Borssele nu als enige optie wordt gezien.	Bij het antwoord op vraag 3 is aangegeven waarom een alternatief door de Westerschelde geen oplossing is voor de Zeeuwse situatie en daarom niet verder is onderzocht.	Geen
20	0005 0014	De aanlandingslocatie in Borssele is erg ongelukkig gekozen. De zeekabel gaat precies aan land waar in 2004 het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.	De bedoelde bufferzone tussen enerzijds het industrieterrein en anderzijds het dorp Borssele en omgeving, wordt niet aangetast door het project net op zee. Immers net op zee wordt gerealiseerd op reeds bestaand industrieterrein en vanaf de aanlanding aan de kust tot aan het nieuwe hoogspanningsstation wordt de lijn aangelegd als een ondergrondse kabelverbinding die na realisatie niet meer zichtbaar is. Figuur 11 en 24 van het MER (MER deel A respectievelijk blz. 30 en 74) geven indicatief een uitwerking van de aanlanding en van het tracé vanaf de aanlanding naar het hoogspanningsstation. De exacte ligging van het kabeltracé is opgenomen in de aanvraag voor de omgevingsvergunning (bijlage 1 "Toelichting omgevingsvergunning transmissiesysteem op zee", figuur 11, blz 30). Daarop is te zien dat het landtracé een hoekje van een terrein van Natuurmonumenten doorsnijdt. De kabel wordt daar aangelegd door middel van een open ontgraving. De werkwijze van de open ontgraving is uiteengezet in paragraaf 3.3.3 van het MER en paragraaf 2.3.2. van het IP. Voor dit landtracé hoeven er naar verwachting geen bomen te worden gekapt en na ingraven	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			van de kabels wordt het terrein in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht, waardoor de kabel niet meer zichtbaar is. Van een aantasting van het Sloebos is daarom geen sprake. Evenmin is sprake van een opschuiving van de grens van het industrieterrein.	
21	0005	Verzocht wordt om een voorbeeld aan Duitsland te nemen waar naar aanleiding van verzet besloten is de Nord-Sued verbinding grotendeels ondergronds aan te leggen en windparken zo ver uit de kust zijn gebouwd dat zij niet zichtbaar zijn voor het Noord-Duitse toerisme.	De 220 kV verbinding vanaf de plat-forms naar Borssele is ca. 66 km lang. De Nord-Süd verbinding in Duitsland is een verbinding van 230 kilometer lang. Deze verbinding wordt aangelegd op basis van gelijkstroom. Met gelijkstroom kunnen over grote afstanden grote vermogens worden getransporteerd. Het is zeer geschikt voor zogenaamde 'punt naar punt' hoogspanningsverbindingen. Voorbeelden daarvan zijn de ontsluiting van in Noorwegen opgewekte elektriciteit uit waterkrachtcentrales middels de NorNed kabel op Eemshaven en de BritNed hoogspanningsverbinding tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Het omslagpunt tussen gelijkstroom en wisselstroom qua efficiency in relatie tot de verliezen die ontstaan vanwege de noodzakelijke omzetting van gelijkstroom naar wisselstroom via converterstations ligt rond de 100 km. De converterstations die nodig zijn voor het omzetten van wisselstroom in gelijkstroom en vice versa hebben bovendien de nodige ruimtelijk consequenties. Ten slotte zijn de kosten van gelijkstroom versus wisselstroom ook fors hoger. De afstand van de in het MER onderzochte alternatieven is altijd minder dan 100 km. Daarom is gekozen voor een wisselstroomverbinding in plaats van een duurdere gelijkstroomverbinding. De locatie van de windparken Borssele I-V is geen onderwerp van dit inpassingsplan en het MER. De locatiekeuze is een gegeven voor het onderhavige project. De ruimte voor de aanleg van windparken is vastgelegd in het Nationaal Waterplan, rekening houdend met bestaande belangen op de Noordzee.	Geen
22	0006	Het voorgestelde tracé komt onder een druk en kritisch manoeuvreergebied voor opvarende en afvarende scheepvaart. Ad hoc	Zie ook antwoord 5. In de Watervergunning is opgenomen (voorschrift 6.1) dat scheepvaart zoveel mogelijk ongehinderd moet kunnen plaatsvinden. Dat	Plantoelichting

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>gebruik van een anker, ook krabbend, is in dit gebied niet uit te sluiten. Door de onzekerheid over de morfologische bewegingen in het gebied en de beperkte gronddekking wordt de basis gelegd voor structurele hinder voor de scheepvaart. Dit is niet verenigbaar met artikel 2 van het GNB-Verdrag waarin instandhouding van de veiligheid en vlotheid van het scheepvaartverkeer is opgenomen. Het voorgestelde tracé betekent een risico voor de scheepvaart, tijdens de aanleg en daarna structureel. Er zijn andere, betere en minder hinderende tracés mogelijk.</p>	<p>hanteert TenneT dan ook als uitgangspunt. Toch kan het voorkomen dat op een enkele plek scheepvaart tijdens de aanleg mogelijk tijdelijk gehinderd wordt. Het gaat daarbij om relatief korte (gedeeltelijke) stremmingen van het scheepvaartverkeer (zie onder meer par. 4.3.8 van de toelichting bij het IP). Deze stremming vindt alleen plaats bij de kruising van de Honte en zal in afstemming met RWS, de GNA het loodswezen en de Kustwacht plaatsvinden waarbij uiteraard rekening gehouden wordt met de belangen van het scheepvaartverkeer.</p> <p>Deze afspraken zullen vastgelegd worden in het Plan van aanpak/draaiboek maatregelen scheepvaart dat vereist is op grond van voorschrift 6 van de Watervergunning.</p> <p>De veiligheid van de scheepvaart is niet in het gedrang door een kabel die in de Westerschelde op grond van de Watervergunning minimaal 3 meter gronddekking moet hebben.</p> <p>Ankerpenetratiestudies [zoals het publiek beschikbare document van Deltares "Anchor tests German Bight met kenmerk 1207052-002] tonen aan dat een anker niet verder dan 1 meter in de zeebodem komt. Deze ankerpenetratiestudie is echter niet volledig. Daarom heeft TenneT aanvullend onderzoek laten uitvoeren door Deltares [Deltares, Anchor penetration in cable route close to Borssele, d.d. 09-06-2016] specifiek voor de locatie van het net op zee Borssele met de bijbehorende grondcondities. Uit deze studie volgt dat de maximale penetratiediepte in de Westerschelde voor een 30-tons anker 1,00 meter bedraagt en voor een 40 tons anker 1,11 meter.</p>	
23	0007 0011	<p>Er dient naar betere alternatieven gezocht te worden en deze zijn wellicht ook voorhanden. Voorkeurs-tracé 4B is niet verenigbaar met artikel 2 van het GNB-Verdrag (instandhouding veiligheid en vlotheid van het scheepvaartverkeer) en</p>	<p>Zie ook antwoord 5. Artikel 2 van het GNB-Verdrag bepaalt in lid 1 dat Nederland en Vlaanderen met het nautisch beheer gezamenlijk en evenwaardig bevoegd en verantwoordelijk zijn voor veilig en vlot scheepvaartverkeer in het Scheldegebied. In lid 2 wordt gemeenschappelijk nautisch beheer nader uitgewerkt in (a) instandhouding van de</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>artikel 3 van het VNSC Verdrag (optimale toegankelijkheid van de Scheldehavens en behoud dynamisch ecosysteem).</p>	<p>huidige niveaus van veiligheid en vlottheid van het scheepsverkeer en (b) aanpassing aan Europese en internationale normen alsmede ontwikkelingen op technologisch, nautisch en transporteconomisch gebied. In de gezamenlijke toelichting (TK 2006-2007, 30 863, nr 3) wordt onder veiligheid met name de externe veiligheid verstaan. Vlotheid raakt met name de transport- en haven economie.</p> <p>Bij internationale en Europese normen wordt onder andere bedoeld op richtlijnen, verdragen etc. Technologische ontwikkelingen slaan vooral op toepassing van moderne navigatieondersteunende middelen.</p> <p>De overige bepalingen van artikel 2 betreffen rampenbestrijding, ketenbenadering en afstemming met andere zeehavens.</p> <p>Aangezien de gronddekking van de kabel 3 meter onder de actuele waterbodem wordt, zijn de huidige scheepvaartbelangen in de exploitatiefase voldoende geborgd. Voor de aanlegfase wordt verwezen naar antwoord 22. Het voorkeursalternatief is niet van invloed op het in stand houden van veilig en vlot scheepvaartverkeer op de Westerschelde. Er is dan ook geen sprake van strijd met artikel 2 van het GNB verdrag.</p> <p>Artikel 3 van het VNSC Verdrag bepaalt dat partijen gezamenlijk werken aan het ontwikkelen van het Schelde-estuarium als multifunctioneel watersysteem dat duurzaam wordt gebruikt voor menselijke behoeften. De samenwerking ziet met name op (a) beveiligen tegen overstromingen (b) toegankelijkheid van de havens en (c) een gezond en dynamisch ecosysteem.</p> <p>Waarom het voorkeursalternatief niet verenigbaar is met dit artikel wordt niet concreet gemaakt in de zienswijze. Uit de passende beoordeling, die uitgaat van een worse-case benadering (alles baggeren), volgt dat het plaatsen van de kabel slechts tijdelijke effecten veroorzaakt en geen significante negatieve effecten zal veroorzaken. Voor zover het gaat om negatieve effecten op toe-</p>	

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			gankelijkheid in verband met aanzanding op de drempels en in de vergunde stortvakken die nabij het tracé liggen: hiervoor is in de Watervergunning een voorschrift opgenomen, dat vergunninghouder moet aantonen welke maatregelen ze nemen om dat te voorkomen. Strijd met artikel 3 VNSC Verdrag door de voorkeursvariant vanwege mogelijke effecten op het dynamisch ecosysteem van de Westerschelde of verminderde toegankelijkheid van de havens is dan ook niet aan de orde.	
24	0007	Watervergunning. Het exacte tracé (x-, y- en z-coördinaten) is niet opgenomen in de vergunning.	Er is een corridor aangewezen, waarbinnen de kabels aangelegd moeten worden. Hierdoor heeft de vergunninghouder de mogelijkheid obstakels te vermijden. De exacte coördinaten zullen na het aanleggen als as-build gegevens worden opgemeten.	Geen
25	0007 0011	Inpassingsplan. Een koppeling met de Belgische windparken of Belgisch net is niet als alternatief grondig onderzocht.	In het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is met betrekking tot een tracé alternatief koppeling met het netwerk van de aanpalende Belgische windparken overwogen dat dit geen reeel alternatief is en om die reden niet nader onderzocht wordt. Een koppeling met het netwerk van de aanpalende Belgische windparken is duurder dan aansluiting aan het Nederlandse net. Verder is het niet wenselijk omdat hiervoor dubbele vergunningenprocedures nodig zijn, een aanpassing van de subsidieregeling (SDE+) nodig is en extra kosten met zich meebrengt door aanleg van een extra kabelverbinding. Hierdoor zal in het geval van het aansluiten op de Belgische Windparken en/of Belgische hoogspanningsnet, de planning, zoals afgesproken in het Energieakkoord niet gehaald kunnen worden, met name vanwege de diverse afstemmingen zoals op het gebied van ruimtelijke ordening, financiering, verrekeningen en wetgeving. Daar komt bij dat het net van België op land geen extra 1400MW van de Borssele windparken aankan. Het Belgische net moet reeds worden uitgebreid vanwege de Belgische windparken.	Geen
26	0011	Vanuit nautisch oogpunt is het voorkeurtracé 4B, dat gedeeltelijk de vaargeul in de Westerschelde volgt en	Zie antwoord 5 en 23 met betrekking tot artikel 2 lid 1 en lid 2 van het GNB-Verdrag. Het Verdrag betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>meermaals kruist, immers niet verenigbaar met (1) Artikel 2 van het GNB-Verdrag dat voorziet in de instandhouding van de veiligheid en vlotheid van het scheepvaartverkeer en (2) het Verdrag betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium dat voorziet in een optimale toegankelijkheid van de Scheldehavens en het behoud van het dynamisch ecosysteem.</p>	<p>2010 Schelde-estuarium is niet van toepassing op het voorkeursalternatief. De werkingssfeer van het verdrag is in tijd en omvang beperkt tot het realiseren van de projecten en werken die zijn opgenomen in artikel 3. Het net op zee Borssele is niet opgenomen in dat artikel.</p>	
27	0007	<p>De morfologische dynamiek verhoudt zich niet met de eis van een maximale kabeldiepte van 6 meter, waardoor het gekozen tracé met de geldende randvoorwaarden is onrealistisch. Varianten hierop die wel realistisch zijn zullen aanleiding geven tot grotere effecten en kosten (in aanleg en/of onderhoud) die niet beoordeeld werden in voorliggende Passende Beoordeling, en kunnen de tracékeuze gemaakt in het MER dan ook sterk beïnvloeden.</p>	<p>Uitgaande van een standaard type offshore kabel en standaardomstandigheden in een zandige bodem heeft TenneT als uitgangspunt gehanteerd dat de kabels in zand niet dieper dan 6 meter begraven konden worden. Om dit te kunnen onderbouwen heeft TenneT de maximale begraafdiepte in zand meer in detail onderzocht (aanvulling MER, morfologie d.d. 09-05-2016). Daartoe is aanvullend grondonderzoek verricht in de Westerschelde, tot 20m diep in mobiel zand, om de thermische weerstand van het zand op grotere dieptes beter te leren kennen. Ook is het model kritisch tegen het licht gehouden waarmee is vastgesteld wat een maximale begraafdiepte van een kabel is vanuit thermisch oogpunt. Uitkomst van deze parallelle studie naar de maximale begraafdiepte in zand is dat een begraafdiepte tot 22 meter in het soort mobiele zand dat in de Westerschelde voorkomt geen thermische beperking in de transportcapaciteit van de kabels op zal leveren. Daarmee is al het mogelijke onderhoud op de maximale begraafdiepte van de kabel komen te vervallen. Het onderhoudsbezwaar dat resteert, is het op diepte houden van de kabel. Omdat TenneT een diepere initiële begraafdiepte aanhoudt dan voorgeschreven is volgens de Watervergunning zal het onderhoud op de Spijkerplaat beperkt zijn. Door deze aanpak zal onderhoud op de Spijkerplaat teruggaan naar slechts enkele keren over de levensduur van de kabels. Volgens artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			Passende Beoordeling opgesteld voor het te nemen besluit. Daarmee gaat de Passende Beoordeling per definitie niet in op varianten en beoordeelt het gekozen tracé.	
28	0009 0010	De opwekcapaciteit van het windenergiegebied Borssele is niet nodig voor het dekken van de energiebehoefte in Zeeland. Waarom is geen onderzoek gedaan naar aansluiting op het 'Europese net' of een rechtstreekse verbinding met het buitenland?	<p>Met het opwekken van elektriciteit uit wind wil Nederland voldoen aan de kabinetsdoelstelling van 14% duurzame energie in 2020 en 16% in 2023. Nut en noodzaak van de kavels voor de windturbineparken bij Borssele staan niet ter discussie in dit IP. Onduidelijk is wat indiener precies bedoelt met het 'Europese net'. Ten aanzien van de (on)mogelijkheden om de windparken aan te sluiten op de bestaande windparken in België zij verwezen naar antwoord 25. Afvoer van stroom naar België ligt op dit moment niet voor de hand. Een koppeling met het netwerk van aanpalende Belgische windparken is niet wenselijk, zie antwoord 25. Aansluiting op het Belgische elektriciteitsnet is evenmin een optie. Zie par. 1.3 van de toelichting bij het IP. In het in april 2016 op grond van artikel 16e van de Elektriciteitswet door de minister van EZ vastgestelde 'Ontwikkelkader windenergie op zee' is hier op ingegaan en is aangegeven (p. 15): "Een combinatie van het net op zee voor Borssele met een interconnector naar België via de zee ligt om de volgende redenen niet voor de hand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is geen noodzaak en business case voor een interconnector via zee. De komende jaren wordt de interconnectiecapaciteit met België door diverse projecten op land aan Nederlandse en Belgisch zijde al uitgebreid. Bovendien is de aanleg van een interconnector via zee naar verwachting ingewikkelder en duurder dan over land. • Er is in België (nog) geen netbeheerder van het net op zee. Het wettelijk kader voor een netbeheerder van een net op zee in België is nog uiterst onzeker en onduidelijk. De Belgische windparken die grenzen aan het windenergiegebied Borssele (zoals C-Power, Northwind, Belwind) zijn of worden aangesloten door middel van radiale verbindingen, die worden aangelegd en beheerd door de windparkontwikkelaar. 	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<ul style="list-style-type: none"> • Op dit moment ontbreekt een reguleringskader dat het mogelijk maakt om de aansluitingen van windparken te combineren met een interconnector. Immers, interconnectie-capaciteit dient non-discriminatoir aan de markt beschikbaar gesteld en toegewezen te worden. Dit biedt geen ruimte voor voorrang voor specifieke windparken ten opzichte van andere gebruikers van een interconnector. Ook verschillen de subsidieregimes tussen België en Nederland, en is het momenteel nog niet mogelijk om SDE+ te ontvangen voor elektriciteit die niet op het Nederlandse net wordt ingevoerd. Dit vergt aanpassingen van het reguleringskader. • Noodzakelijke investeringen door verschillen in de technische opzet van de verbindingen van de Belgische windparken. Van een aantal radiale verbindingen van de Belgische windparken is bekend dat deze een spanningsniveau kennen van 150 kilovolt tegen 220 kilovolt aan Nederlandse zijde (zie paragraaf 3.5). Hierdoor is een extra transformator nodig om Belgische windparken aan te kunnen sluiten op de TenneT-platforms bij Borssele. Daarnaast kan een parallelle koppeling Nederland-België via zee ongewenste effecten geven op de landelijke hoogspanningsnetten op land. Dit vergt extra investeringen in technische oplossingen evenals extra beheersmaatregelen. Dit ontwikkelkader stelt daarom geen aanvullende eisen aan de configuratie van het net op zee voor opname in een Noordzee-net." 	
29	0014 0016	Waarom zijn alternatieve aansluitingen, bijvoorbeeld rechtstreeks naar Rilland of de Maasvlakte niet overwogen? Of om Borssele op 380 kV te gaan 'ringen' met de Maasvlakte?	Voor de in het windgebied Borssele geproduceerde elektriciteit geldt dat het dichtstbijzijnde 380 kV-station dat gebruikt kan worden om de geproduceerde elektriciteit naar de landelijke ring te brengen het huidige 380 kV-hoogspanningsstation Borssele is. Aanlanding van de kabels van de windparken in het windgebied Borssele naar een station op de Rotterdamse Maasvlakte of Rilland is om meerdere redenen geen reëel in beschouwing te nemen alternatief. De afstand is veel groter en daarmee is het tracé veel duurder en met meer verlies van elektriciteit door langer transport. Zie ook antwoord 19.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
30	0014	Waarom wordt het transformatorstation in zuidelijke richting uitgebreid nabij het aangrenzende natuurgebied en het dorp Borssele? Aan de noordzijde is braakliggende ruimte beschikbaar. Ook in het kader van inbreiding is het beter om bestaande ruimte ten noorden van Borssele beter te benutten.	De locatieafweging voor het hoogspanningsstation is opgenomen in het MER (Deel A, paragraaf 2.1.4) en in de toelichting bij het inpassingsplan (paragraaf 2.2). TenneT heeft gekozen voor deze locatie omdat: <ul style="list-style-type: none"> • Deze direct naast het huidige 380 kV hoogspanningsstation ligt, waardoor beperkte infrastructuur nodig is om daarop aan te sluiten. • Op deze locatie voldoende ruimte is voor de benodigde onderdelen. • Op deze locatie voldoende afstand is van de windturbines die in de omgeving van het industrieterrein liggen. • Met EPZ (voormalig eigenaar van het beoogde terrein van het hoogspanningsstation) afspraken gemaakt konden worden over aankoop en gebruik van het terrein. 	Geen
31	0017	De kabels komen binnen de corridor voor kabels en leidingen in de zandwingebieden. Binnen de corridor liggen nog zandwinvlakken waarvoor nog bestaande vergunningen lopen. Door het in gebruik nemen van de corridor wordt een aantal zandwinvlakken geheel of gedeeltelijk ontoegankelijk voor zandwinning. Het is van belang het kabelnet voor windpark Borssele binnen de corridor zodanig te positioneren dat nog zolang mogelijk zand kan worden gewonnen.	De kabels zullen naar verwachting in 2018 worden aangelegd. De vergunningen ten behoeve van de zandwinning binnen de corridor lopen tot 2019, waardoor er een overlap in de perioden en gebieden ontstaat. De zandwinning zal zo veel als mogelijk kunnen blijven vinden.	Geen

2.3 Nut en noodzaak

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
32	0002 0003 0004	Nut en noodzaak voor afvoer van de stroom naar Nederland in plaats van België wordt betwist. Het is onjuist dat de stroom uitsluitend naar de Nederlandse kust kan worden afgevoerd.	In het Energieakkoord is afgesproken dat in 2023 16% van de energie uit duurzame energiebronnen moet komen. Het Rijk heeft drie gebieden op de Noordzee aangewezen voor nieuwe windparken. Deze windparken moeten verbonden worden met het landelijke hoogspanningsnet. Borssele is in SEV III (PKB deel 4, par. 6.2) aangewezen	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			als locatie waar op grootschalige wijze hoogspanningsverbindingen kunnen worden aangesloten om windturbineparken op zee op het landelijk hoogspanningsnet te laten aansluiten. Zie antwoord 25 en 28.	
33	0016	Hoe transparant zijn de plannen? Het verwachte vermogen van net op zee bedraagt 1400 MW. Terwijl de Zuid-West380kV west hoogspanningsverbinding 4 380kV circuits krijgt met een capaciteit van 4 x 2635 = 10.580 MW. Deze overkill aan vermogen zal uiteraard ook in het schakelstation gereserveerd zijn d.m.v. operationeel en reserve ruimte.	Het is niet duidelijk op welke plannen indiener doelt. De zienswijze omtrent het vermogen van het bestaande hoogspanningsstation en de transportcapaciteit van Zuid-West 380 kV west gaat buiten de plannen van net op zee Borssele. Uitgangspunt is dat, na de voor net op zee Borssele en Zuid-West 380 noodzakelijke railuitbreiding van het bestaande hoogspanningsstation, het hoogspanningsnet op land voldoende capaciteit heeft voor de afvoer van het vermogen van net op zee Borssele. Het hoogspanningsnet heeft op land voldoende capaciteit. Dit geldt tevens voor de afvoer.	Geen

2.4 Economische effecten en schade (vastgoed, zandwinning, visserij)

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
34	0007 0011	Inpassingsplan. Bij financiële uitvoerbaarheid dient ook toegevoegd te worden dat het risico van kabelbreuk ten gevolge van (nood)ankers volledig bij TenneT hoort te liggen.	De veiligheid van de scheepvaart komt niet in het gedrang door een kabel die op grond van de Watervergunning in de Westerschelde een gronddekking heeft van 3 meter. De Waterwet biedt niet de mogelijkheid om in de vergunning voorwaarden op te nemen over verhaalbaarheid van schade. Indien een schip schade veroorzaakt aan kabels, kan de eigenaar van het schip de aansprakelijkheid limiteren tot de bedragen uit het Limiteringsverdrag 1996.	Geen
35	0007 0011	Het is onduidelijk welke maatregelen men zal treffen wanneer werkzaamheden hinder veroorzaken op bestaande activiteiten op de Westerschelde, welke plannen en budgettaire middelen voorzien zijn om negatieve effecten te compenseren en hoe snel men zal optreden om eventuele negatieve effecten weg te	Voor het inpassingsplan is onderzocht of sprake is van een uitvoerbaar plan. Daarbij is onderzocht welke effecten kunnen optreden als gevolg van het plan (in het MER en onderliggende onderzoeken). Indien sprake is van onaanvaardbare effecten waarvoor mitigatie is vereist, is dat geborgd in het inpassingsplan of andere besluiten. Daarnaast zijn in de uitvoeringsbesluiten ook voorwaarden toegevoegd om de effecten nauwkeuriger in beeld te brengen,	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		werken. Zonder een diepgaande en waarheidsgetrouwe analyse kan men de effecten op de verschillende onderzochte aspecten immers niet correct inschatten.	afgestemd op de specifieke uitvoeringswijze en effecten te monitoren. Zo moet op grond van de Watervergunning een werkplan ingediend worden voor uitvoering van de activiteiten.	
36	0014 0016	De uitbreiding van het hoogspanningsstation en de bovengrondse hoogspanningsverbinding leiden tot negatieve (economische) effecten: waardedaling woningen en gronden, minder inkomsten aan onroerend goed belasting, negatieve gevolgen voor de woonbeleving en aantrekkelijkheid en daarmee het imago voor Borssele.	Een bovengrondse hoogspanningsverbinding is geen onderdeel van net op zee Borssele. Uitgangspunt is om schade zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te voorkomen en wanneer er toch schade optreedt dan is daarop -anders dan eventuele planschade- het schadebeleid van TenneT van toepassing. In het geval dat waardedaling van onroerende zaken optreedt als gevolg van dit IP kan een planschadeverzoek worden ingediend.	Geen
37	0015	Wat ook een punt van aandacht is de directe en indirecte schades die eventueel voortkomen uit de te nemen compenserende maatregelen van o.a. groenherstelprojecten, het demonteerren van de oude masten, het herplaatsen van diersoorten in de natuur e.d.	Uitgangspunt is om schade te voorkomen. In het geval dat waardedaling van huizen optreedt kan een planschadeverzoek worden ingediend. Op voorhand wordt niet verwacht dat de bouw van het station en de hoogspanningsverbinding van net op zee Borssele leidt tot schade aan de woningen (zie antwoord 36). Het schadebeleid van TenneT is beschreven in paragraaf 6.2 van de toelichting bij het inpassingsplan.	Geen
38	0017	De aanleg van de windparken en de benodigde kabelroutes zorgt voor verstoringen die gebieden voor zeer lange tijd ontoegankelijk maken voor andere gebruikers, waaronder de zandwinners. De nadelige gevolgen moeten zoveel mogelijk worden vermeden of tot een minimum worden beperkt. De actieve en passieve voorraden (de zogenaamde zandwingebieden) moeten zo veel mogelijk toegankelijk blijven.	In de Beleidsnota Noordzee 2016-2021 is een aantal corridors door de zandvoorraad aangegeven. Ten behoeve van efficiënt ruimtegebruik op de Noordzee worden elektriciteitskabels, telecommunicatiekabels en buisleidingen hierin zo veel mogelijk gebundeld. De achterliggende gedachte is dat versnippering van de zandvoorraad op deze manier wordt voorkomen. De kabelroute is door een dergelijke corridor geprojecteerd. Hiermee worden de omliggende zandgebieden zo veel mogelijk ontzien en blijven deze toegankelijk.	Geen

2.5 Leefomgeving (geluid, elektromagnetische velden)

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
39	0014	<p>Het dorp Borssele krijgt met verschillende deelprojecten te maken. Het MER mist daardoor een overkoepelend geheel en tevens conflicteren deelprojecten in de overkoepeling met betrekking tot andere beoordelingen zoals geluid en andere hinder in relatie tot het Sloegebied als geheel. Dit tast op langere termijn de kwaliteit van de leefbaarheid en woonbeleving in Borssele en omgeving aan.</p>	<p>Op zee bevinden zich (uiteraard) geen woningen, leefomgeving is dan ook alleen relevant in relatie tot het hoogspanningsstation en de kabels op land. In het MER is onderzoek gedaan naar de relevante aspecten hinder (geluid, licht en trillingen), magnetische velden en externe veiligheid. Daaruit blijkt dat het project voldoet aan de normen (voor zover die van toepassing zijn). In de plantoelichting bij het inpassingsplan is afgewogen of met de ontwikkeling van het net op zee sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Daarbij spelen aspecten als leefbaarheid en gevolgen voor andere functies in en nabij het gebied een belangrijke rol. Daarbij is ook gekeken naar de (economische) effecten voor toerisme en recreatie. Uit de afweging blijkt dat het project inpassbaar is in dit gebied. Voldaan wordt aan de wet- en regelgeving en de gevolgen voor de omgeving zijn aanvaardbaar. In het MER wordt het project ook beschouwd in relatie tot de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. In de autonome ontwikkeling worden alle andere projecten meegenomen waar mogelijk cumulatie mee optreedt en waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden.</p> <p>De Natuurbeschermingswet 1998 eist dat de effecten die een plan heeft, beoordeeld worden in samenhang met de effecten van andere plannen en projecten. Dit geldt alleen voor projecten die bestendig zijn, dat wil zeggen projecten waarvoor reeds een vergunning is verleend of ander besluit genomen. Het gaat hier over 8 verschillende projecten. De onderbouwing is voldoende om cumulatieve effecten te kunnen uitsluiten. Voor een aantal projecten geldt dat op basis van fasering en reikwijdte van effecten cumulatie wordt uitgesloten. Dat wil zeggen effecten treden niet op dezelfde plek op (effectranges overlappen niet) of de effecten treden niet in dezelfde tijd op. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de zandruilproef. De effectranges tussen beide projecten overlappen niet. Voor een paar projecten geldt dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn.</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
40	00140 0016	Het transformatorstation wordt op een 'podium' geplaatst om aan de veiligheidseisen van overstromingen te kunnen voldoen (4 meter + NAP). De woonbeleving en leefbaarheid in Borssele leveren fors in. De braakliggende ruimtes aan de noordzijde liggen al op een niveau binnen de gestelde veiligheidseisen.	In het MER is bij de beschrijving van de optredende effecten rekening gehouden met deze ophoging. De landschappelijke impact is in het IP overwogen en acceptabel bevonden. Dat het terrein 4 meter wordt opgehoogd is nu als 0 situatie beschouwd, omdat de ophoging nu al plaatsvindt (vergunningvrij). Overigens laat het huidige bestemmingsplan op de locatie gebouwen tot 45 meter hoog toe. Met het inpassingsplan is in het gebied dus geen grotere bouwhoogte toegestaan dan nu al het geval is. Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat het opgehoogde terrein precies aansluit op de hoogte van het bestaande hoogspanningsstation. Dit is het geval.	Geen
41	0014	De regelgeving op geluidgebied is complex, maar onze ernst en bezorgdheid ligt bij de stapeling van geluid of cumulatie (bij het hoogspanningsstation) van de omgeving voor de korte, middel en langere termijn.	Geluid is in de exploitatiefase alleen aan de orde rondom het nieuwe hoogspanningsstation. Het nieuw te bouwen hoogspanningsstation ligt op het industrieterrein Vlissingen-Oost. Rond dit industrieterrein is in het verleden een geluidszone vastgesteld. Buiten deze geluidszone mag het geluid afkomstig van alle op dit industrieterrein aanwezige bedrijven niet hoger zijn dan 50 dB(A). Bij het vaststellen van de geluidszone is dus rekening gehouden met cumulatie van alle industriebronnen op het gezonde industrieterrein en het geluidniveau wordt niet hoger dan op grond van de geluidszone is toegestaan. Cumulatie met andere geluidbronnen uit de omgeving (buiten het gezonde industrieterrein) zijn bij de beoordeling van de akoestische inpassing niet aan de orde.	Geen
42	0014	Volgens het kwaliteits- en capaciteitsdocument gaat TenneT toekomstvast te werk. Door de realisatie van de plannen leent TenneT intern geluidruimte aan zichzelf uit. Dit gaat het doel voorbij en is geen gedegegen oplossing.	In het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument van TenneT is aangegeven dat het hoogspanningsnet van de landelijk netbeheerder toekomstvast ontworpen wordt. In de planning is geanticipeerd op de verdere transitie naar een duurzame energievoorziening waarbij offshore windvermogen in omvang zal toenemen en conventionele centrales gesloten zullen worden. Net op zee Borssele verkrijgt geluidruimte van het bestaande 380 kV hoogspanningsstation. Hierbij is toekomstvast te werk gegaan. In de bestaande geluidruimte van het station is rekening gehouden met een	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			eventueel in de toekomst te bouwen extra transformator. Het is niet duidelijk waarom indiener meent dat hiermee geen gedegen oplossing wordt bereikt. Zie ook antwoord 41.	
43	0014	Zolang er nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving is over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof zullen mensen zich zorgen blijven maken over de gezondheidsrisico's voor mens en dier.	Het Rijk hanteert een beleidsadvies met betrekking tot elektromagnetische velden dat uitgaat van het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat, wanneer een activiteit potentieel schadelijke effecten kan hebben, maatregelen ter voorkoming of beperking van die potentiële effecten niet achterwege mogen worden gelaten op de enkele grond, dat wetenschappelijk onzeker is of die effecten daadwerkelijk zullen optreden. Het beleidsadvies is van toepassing op nieuwe situaties en geldt enkel voor bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Het beleidsadvies is derhalve niet van toepassing op hoogspanningsstations, opstijgpunten en kabelverbindingen. Niettemin is voor het project net op zee Borssele de ligging van de 0,4 microTesla zone wel berekend en inzichtelijk gemaakt. Binnen de 0,4 microTesla zone bevinden zich geen gevoelige bestemmingen (zie paragraaf 4.3.6 toelichting bij het inpassingsplan). Het project voldoet aan de wet- en regelgeving met betrekking tot luchtkwaliteit, zie paragraaf 4.5 van de toelichting bij het inpassingsplan.	Geen
44	0016	Dit soort installaties geeft behoorlijk geluidsoverlast. De geluidscontour van het Sloegebied voor het industriële geluid loopt over een groot gedeelte van het dorp Borssele en omgeving en zit vol.	Bij het beantwoorden van deze zienswijze zijn wij er van uitgegaan dat met de geluidcontour de geluidzone rondom het industrieterrein wordt bedoeld. Deze geluidszone is nog niet vol en biedt nog (beperkte) ruimte voor nieuwe ontwikkelingen op het industrieterrein. Onder antwoord 41 is aangegeven dat het geluidsniveau van deze nieuwe ontwikkelingen worden gecumuleerd met het geluidsniveau van de al bestaande bedrijven en dat het totale geluidsniveau binnen de geluidszone moet passen.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
45	0006 0007 0011	De effecten (natuur) die gepaard gaan met de aanleg en het onderhoud worden niet gemonitord. Moet deze monitoring niet worden opgenomen in de vergunning en/of moet naar de nautische instanties de VNSC worden betrokken? Welke instantie staat in om de monitoring te beoordelen?	<p>De vergunninghouder zal voorafgaand aan de start een aanleg- en onderhoudsplan moeten indienen bij Rijkswaterstaat. Daarnaast moet de vergunninghouder voorafgaand aan de start een monitorings- en evaluatieplan voorleggen aan het NB-wet team van het Ministerie van Economische zaken. Echter, dit laatste doelt enkel op het monitoren van mogelijke effecten van elektromagnetische velden van de onderzeese kabels op zeezoogdieren en vissen.</p> <p>Voor wat betreft de daadwerkelijke uitvoering van aanleg en onderhoud zal in de Nb-wet vergunning een extra voorschrift worden opgenomen. Hierin wordt, overeenkomstig de Waterwetvergunning, vereist om voorafgaand aan de start een aanleg- en onderhoudsplan aan te leveren. Mocht de in dit plan beschreven uitvoeringswijze afwijken van hetgeen beschreven is in de passende beoordeling (hierna: PB), dan kan alsnog een monitoringsverplichting worden opgelegd aan de vergunninghouder. Het beoordelen van de resultaten van monitoring is een taak van het bevoegd gezag van de Nb-wet vergunning.</p> <p>Aard en omvang van mogelijke negatieve effecten op de natuur zijn in de PB realistisch bepaald. Met de, in de Nb-wetvergunning deels aangescherpte, mitigerende maatregelen kan worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten zullen optreden. Indien er overeenkomstig hetgeen beschreven is in de PB gehandeld wordt, is monitoring van de effecten van aanleg en onderhoud niet noodzakelijk.</p>	Nb-wetvergunning
46	0007	Gezien de onzekerheid over de uitvoeringsmethodiek en de intensiteit van het onderhoud lijkt een permanente monitoring van de effecten (inclusief beoordeling van deze monitoring) noodzakelijk. Gevraagd wordt deze monitoring op te nemen in de vergunning en de VNSC te betrekken om de resultaten op een	Zie antwoord 45. Op basis van de gegevens uit de PB is monitoring van de effecten van aanleg en onderhoud niet noodzakelijk. De Nb-wetvergunning schrijft nu geen monitoring voor. Door het voorschrijven van een aanleg- en onderhoudsplan kan worden bepaald of monitoring nodig is.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		objectieve wijze te beoordelen.		
47	0007 0011	De risico's van het voorkeursalternatief worden onvoldoende ingeschat. Er zijn nog heel veel onduidelijkheden over de aanleg van de kabels, waardoor de effecten op beschermd Natura2000-gebied onzeker zijn. Het MER en de PB besteden hier weinig aandacht aan.	De details van de aanleg(methode) zijn nog niet bekend aangezien deze bepaald worden door de toekomstige aanvrager. In het MER en de Passende Beoordeling is uitgegaan van een worst case benadering. De baggervolumes die zijn doorgerekend in de Passende Beoordeling (8,5 miljoen m ³) laten zien dat geen sprake is van significante effecten op Natura 2000 gebieden. In de Nb-wetvergunning is geborgd dat de activiteiten conform de aanvraag en passende beoordeling moet worden uitgevoerd (voorschrift 6). Daarnaast zijn de baggerhoeveelheden als maximum aangehouden in de aanbesteding voor de kabels. Daarmee is geborgd dat de effecten blijven binnen de bandbreedte zoals beschreven in de passende beoordeling.	Geen
48	0007	De risico's van het voorkeursalternatief worden onvoldoende ingeschat. Dit project verschilt van andere gelijkaardige projecten in de Westerschelde door de conclusie in de passende beoordeling dat geen significante effecten optreden omdat de effecten tijdelijk zouden zijn.	Dat effecten als niet significant zijn beoordeeld, doordat ze tijdelijk zijn, speelt alleen een rol bij de effecten op habitattypen H1110B en H1130. De beoordeling dat overige effecten ook niet significant zijn, is niet (alleen) gebaseerd op tijdelijkheid. De tijdelijke effecten op H1110B permanent overstroomde zandbanken (Noordzee kustzone) en H1130 estuaria door habitataantasting zijn als niet significant beoordeeld in de Passende Beoordeling omdat na het optreden van de effecten herstel optreedt. Voor vogels en bruinvissen is nog aanvullende onderbouwing geleverd in de memo n.a.v. het advies van de commissie m.e.r. Hieruit blijkt dat ook op de in de memo onderzochte punten geen significant negatieve effecten optreden. [aanvulling MER, d.d. 09-05-2016]	Geen
49	0007 0011	Nb-wetvergunning. Op basis van de in het MER onderzochte effecten en de in de Passende Beoordeling uitgevoerde beoordeling kan niet met zekerheid aangetoond worden dat er geen effecten zijn op de fysieke systeemkenmerken van de Westerschelde en de natuurwaarden van de relevante Natura2000-gebieden	Er is voldoende informatie beschikbaar over de betreffende Natura 2000-gebieden. Daarnaast is er bij de effectbeoordeling gebruik gemaakt van de meest recente wetenschappelijke inzichten. Er is over het algemeen worst case uitgegaan van de technieken waarbij de effecten het grootst zijn. Op deze wijze zijn aard en omvang van de mogelijke negatieve effecten in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen beoor-	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		die als significant kunnen beoordeeld worden.	deeld. De conclusie in de PB is dat significant negatieve effecten met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Met de, in de Nb-wetvergunning ten opzichte van de aanvraag deels aangescherpte, mitigerende maatregelen kan worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten zullen optreden. De effecten in relatie tot de fysieke systeemkenmerken zijn (indirect) betrokken in het kader van de Nb-wetvergunning.	
50	0007 0011	Nb-wetvergunning. De restricties aan werkzaamheden in de periode tussen 1 september en 1 februari die zijn opgenomen in voorschrift 21 van de Nb-wetvergunning zijn in strijd met de voorschriften in de Watervergunning.	<p>Er wordt gesteld dat tussen 1 september en 1 februari vanaf de wal tot de Vlakte van de Raan (blauwe deel in figuur 45 van de Passende Beoordeling) niet mag worden gebaggerd. Dit klopt niet. Er staat dat het baggeren juist in die periode plaats moet vinden. Er waren inderdaad verschillen in formulering in de ontwerp Nb-wet vergunning en de ontwerp Watervergunning.</p> <p>Uit beide vergunningen blijkt dat binnen de Natura 2000-gebieden baggeren niet mag plaatsvinden tussen 1 februari en 1 september. De voorschriften in de Watervergunning zijn aangepast op basis van de voorschriften in de Nb-wetvergunning.</p> <p>Door het verbieden van baggeren in de zomer en lenteperiode wordt het gebruik van andere, minder vertroebelede methoden, gestimuleerd.</p>	Watervergunning
51	0007 0011	Nb-wetvergunning. De impact van de extra baggerinspanning (8,5 mln m ³) op de fysieke systeemkenmerken en de natuurwaarden van de Natura2000-gebieden is onvoldoende onderzocht.	<p>De 8,5 miljoen m³ is een worstcase situatie, die in de passende beoordeling is beoordeeld als niet significant negatief. Er zal naast baggeren ook gebruik gemaakt worden van andere methodieken. Daarnaast wordt niet overal tegelijkertijd gebaggerd, dus effecten treden niet overal gelijktijdig op. In de huidige situatie is er nu ook al scheepvaart en wordt er ook al gebaggerd.</p> <p>De wijze van ingraven van de kabel bepaalt in grote mate de hoeveelheid bodemmateriaal die gebaggerd dient te worden. De intensiteit van de geplande werkzaamheden is inderdaad hoog, maar mogelijk wordt niet alles gebaggerd. Er is, worst case, van uit gegaan dat er wordt gebaggerd. Dat geeft en</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>de grootste vertroebeling en het grootste ruimtebeslag. Deze worst-case is aanvaardbaar. In werkelijkheid zal waar mogelijk een gedeelte getrenched worden, waardoor de effecten minder worden. Verder moet in gedachten worden gehouden dat niet het gehele areaal wordt vernietigd. De kabelgoot wordt vernietigd (meer als er wordt gebaggerd, minder als er wordt getrenched), en op de strook naast de kabelgoot wordt tijdelijk materiaal gestort. Als er echter een andere aanlegmanier dan baggeren wordt gekozen zal de vernietiging kleiner zijn. De effecten zijn ook dan met zekerheid niet significant negatief.</p> <p>Daarnaast betreft het slechts een beperkt aantal dagen, waardoor het mogelijk is rekening te houden met de gevoelige periodes van wettelijk beschermde soorten zoals zeehonden, zichtjagende vogels en trekvissen. Dit is beschreven in de Passende Beoordeling. Ook de cumulatie van effecten is passend beoordeeld. Waar nodig zijn mitigerende maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn 1 op 1 vertaald in vergunningvoorschriften.</p>	
52	0007	Nb-wetvergunning. Is uitgegaan van worst-case baggerhoeveelheden, stortlocaties en terugstorthoeveelheden?	<p>De wijze van ingraven van de kabel bepaalt in grote mate de hoeveelheid bodemmateriaal die gebaggerd dient te worden. Er is van uitgegaan dat er wordt gebaggerd. Dat geeft en de grootste vertroebeling en het grootste ruimtebeslag. In werkelijkheid zal waar mogelijk een gedeelte getrenched worden, waardoor de effecten minder worden. Voor de baggerhoeveelheden is een conservatieve aanname gemaakt, zoals beschreven in bijlage 3 bij de Passende Beoordeling (Bepaling slibverspreiding). De keuzes die gemaakt zijn voor het vaststellen van de volumes, zijn aan de voorzichtige kant.</p> <p>Er zijn geen stortlocaties aangevraagd. Het sediment wordt naast de kabelgoot neergelegd. Er wordt uitgegaan van een verstoorde breedte van 200 meter, omdat het gebaggerde materiaal binnen deze straal van het tracé gestort zal worden. De breedte van het verstoorde gebied door trenchen is acht meter. In</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>de Watervergunning is aangegeven dat na het baggeren de bodem weer in de oude toestand moet worden hersteld. Dit houdt in dat het materiaal naast de kabelgoot weer zoveel mogelijk in de goot terecht moet komen.</p> <p>De aanleg van de kabels (middels baggeren of trenchen) leidt tot tijdelijk kwaliteitsverlies door effecten op bodemdieren en (in mindere mate) vissen. De tijdelijke aantasting belemmert het behalen van de verbeteringsdoelstelling voor de kwaliteit van de habitattypen H1110B permanent overstroomde zandbanken (Noordzee kustzone) en H1130 estuaria niet. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten.</p>	
53	0007 0011	Ff-wetonthefving. Voor- schrift 7 verwijst naar mails van 22/2/2016, maar deze zijn niet toegevoegd aan het dossier.	De mail van 22/2/2016 is tezamen met de ontwerpvergunningen gepubliceerd onder de aanvraag Flora en Fauna Ont- heffing, Aanvulling. Pagina 10 van deze aanvulling is de e-mail van TenneT aan RVO betreffende geluidniveaus van het heien van de platforms. Deze mail maakt dus onderdeel uit van de aan- vraag tot ontheffing.	Geen
54	0007	Ook wordt er in de beoor- deling onvoldoende reke- ning gehouden met de hui- dige staat van instandhou- ding waardoor effecten weggeschreven worden, terwijl ze wel degelijk als significant beoordeeld kun- nen worden in het licht van het niet behalen van de na- tuurdoelstellingen.	In hoofdstuk vijf van de Passende Be- oordeling wordt per onderdeel bij de habitattypen de staat van instandhou- ding genoemd. Voor de habitatsoorten wordt dat niet gedaan, voor vogels wel. Voor vogels is nog aanvullende onder- bouwing geleverd in de memo n.a.v. het advies van de Commissie m.e.r. (zie aanvulling MER Net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016). Hierin wordt ook be- oordeeld aan de hand van de staat van instandhouding. Hieruit blijkt dat geen significant negatieve effecten optreden. Voor habitatsoorten geldt dat de groen- knolorchis en nauwe korfslak niet voor- komen binnen het onderzoeksgebied. Deze worden niet beoordeeld. Van de trekvissen is bekend dat ze aanwezig zijn en de Westerschelde als trekroute gebruiken. Tijdens een deel van de werkzaamheden beslaat de toename in vertroebeling de hele breedte van de Westerschelde. Afhankelijk van de tijds- planning van de werkzaamheden kun- nen migrerende vissen de slibwolk te- genkomen. Alle soorten trekvissen die voorkomen in het Schelde estuarium	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>zijn vertrouwd met fluctuerende achtergrondconcentraties. Omdat het Schelde estuarium van zichzelf al een fluctuerende turbiditeit heeft (Maes 2005; Maris & Meire 2011) en vissen op meer dan alleen zicht de migratie stroomopwaarts of –afwaarts baseren (o.a. Bjerselius et al. 2000; Dodson & Leggett 1974; Maes et al. 2007; Maes et al. 2008), is het aannemelijk dat de beperkte en tijdelijk verhoogde vertroebeling geen invloed heeft op de migratie van trekvisser. Verdere toetsing aan de instandhoudingsdoelstelling en de staat van instandhouding is daarmee niet van toepassing</p> <p>Voor zeehonden (gewone en grijze) geldt dat er een zeer sterke groei van de aantallen dieren in de Westerschelde plaats heeft gevonden. Nader toetsen aan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten is dus niet gedaan gezien er hier dus sprake is van het ruim behalen van de doelstellingen.</p>	
55	0007 0011	<p>Passende beoordeling. De morfologische dynamiek verhoudt zich niet met de eis van een maximale kabeldiepte van 6 meter, waardoor het gekozen tracé met de geldende randvoorwaarden onrealistisch is. Realistische varianten zijn niet beoordeeld in de passende beoordeling en kunnen de tracékeuzen in het MER sterk beïnvloeden.</p>	Zie antwoord 27.	Geen
56	0007	<p>Verder wordt te weinig rekening gehouden met de dynamiek in het Schelde estuarium. Het behoud van deze dynamiek is van bij aanvang van de Langetermijnvisie nochtans één van de centrale doelstellingen en randvoorwaarden geweest.</p>	<p>Zie ook antwoord 27. In een morfologische studie die TenneT heeft laten uitvoeren (Waterproof, aanvulling MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016) is rekening gehouden met de morfologische omstandigheden, in het verleden en in de toekomst (tot 2057). Op basis van de modelberekeningen heeft TenneT op bepaalde dynamische plekken in de Westerschelde een diepere begraaftdiepte gevraagd in de aanbesteding van de kabels (bijvoorbeeld 10 meter op de Spijkerplaat). Op deze manier worden de onderhoudswerkzaamheden om de kabels op diepte te houden significant beperkt.</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
57	0007 0011	Passende beoordeling. De voorgenomen activiteit is zeer abstract beschreven en de te gebruiken technieken zijn niet gedefinieerd, waardoor het moeilijk is te beoordelen of de effecten op Natura2000 juist ingeschat worden.	In hoofdstuk 3 van de Passende Beoordeling is uitgebreid de activiteit beschreven en verwezen naar de Method Statement. Niet alles is te kwantificeren, maar waar dit wel kan, is dit gedaan. Waar onzekerheden zijn, wordt in het MER en de Passende Beoordeling uitgegaan van een worst case benadering. De baggervolumes die zijn doorge-rekend in de Passende Beoordeling (8,5 miljoen m ³) zijn dan ook als maximum aangehouden in de aanbesteding voor de kabels.	Geen
58	0007 0011	Passende beoordeling. De stelling dat uitgegaan wordt van een worst-case scenario is niet correct. Effecten van onderhoud en terugstorten worden niet beschouwd en er wordt niet uitgegaan van de meest belastende technieken.	De worst-case methode, baggeren, is onderzocht. Uit de beoordeling van de verschillende technieken in het MER Kabels en leidingen Waddenzee (tabel 10 in paragraaf 6.3) blijkt - anders dan indiener stelt - juist dat de effecten van baggeren vergelijkbaar of groter zijn dan de effecten van trenchen/jetting. Het storten van het gebaggerde materiaal naast de geul is daarbij meegenomen in de effectbeoordeling. Naast baggeren veroorzaakt heien de belangrijkste effecten. Uit tabel 30 in de Passende Beoordeling paragraaf 7.1 blijkt dat de meeste effecten worden veroorzaakt door heien dan wel baggeren. De effecten hiervan zijn in de aanlegfase het grootste omdat deze niet tot nauwelijks in de onderhoudsfase plaatsvinden. De effecten van onderhoud zijn daarmee veel kleiner dan de effecten van de aanleg.	Geen
59	0007 0011	Passende beoordeling. Ter plaatse van de geul van de Rassen zal de kabel op termijn een grotere dekking krijgen dan de maximale dekking van 6 meter. Onderhoud zal nodig zijn om dit te verhinderen.	Uit nieuwe studies naar de maximale begraafdiepte van de kabels [aanvulling MER, d.d. 09-05-2016] is gebleken dat de kabels tot 22 meter diep begraven kunnen zijn in de Westerschelde zonder dat de transportcapaciteit daardoor thermisch wordt beperkt. De noodzaak tot onderhoudsbaggerwerk om de begraafdiepte beperkt te houden, is hiermee komen te vervallen. Voor eventueel onderhoud geldt dat de belangrijkste effecten ontstaan door vertroebeling en heigeluid, beide zijn in de aanlegfase het grootste. De eventuele effecten van onderhoud zijn daarmee ondervangen in de Passende Beoordeling.	Geen
60	0007 0011	Passende beoordeling houdt geen rekening met de natuurlijke dynamiek bij het	Hier wordt bijlage 3 verkeerd geïnterpreteerd. Er is in deze bijlage beschreven hoe een inschatting is gemaakt van	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		gemiddelde bodemniveau. In bijlage 3 wordt de maximale dekking afgetopt op 6 meter en zelfs 4,5 meter ter hoogte van het dynamische gebied Spijkerplaat.	het baggervolume dat vrijkomt bij het aanleggen van de kabels. Het is geen ontwerp van de aanlegdiepte van de kabel. Voor het bepalen van het baggervolume is op de Spijkerplaat een gemiddelde begraafdiepte van 4,5 meter gehanteerd. Het areaal van de spijkerplaat is over ongeveer 50% eroderend en 50% sedimentierend. Om hier rekening mee te houden, is voor het eroderende deel een aanlegdiepte van 6 m genomen en voor het sedimenterende deel een aanlegdiepte van 3 m. Zie ook antwoord 55 en 58.	
61	0007 0011	Passende beoordeling. Op welke termijn vindt natuurlijke opvulling van de geul plaats? En welke actie wordt ondernomen wanneer de geul niet op een natuurlijke wijze opvult?	TenneT heeft op grond van de Watervergunning de verplichting de bodem in de oorspronkelijke toestand terug te brengen. Additionele zandverspreidingsberekeningen zijn uitgevoerd, zie de aanvulling op het MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016. Verkort zijn de conclusies: <ul style="list-style-type: none"> • Het kabeltracé is voor het grootste deel evenwijdig aan de getijstrooming georiënteerd • Op het traject 5-13 km vanaf Borssele ligt het kabeltracé in een morfologisch betrekkelijk dynamisch gebied waar de sedimenttransporten, en de gradiënten daarin, groot kunnen zijn. • Door de grote dynamiek in het gebied heeft het materiaal zich na een jaar ook over de breedte van de geul verdeeld en zal het een verwaarloosbare invloed hebben op de andere gebruiksfuncties. • Door hellingeffecten zal de trench de neiging hebben weer in te vullen. De snelheid is afhankelijk van de diepte en de locatie van de trench. 	Geen
62	0007 0011	Passende beoordeling. Indien de kabel dieper moet worden aangelegd, vergroot het areaal dat aangetaast wordt.	In de PB is uitgegaan van de worst case. De baggervolumes die zijn doorgerekend in de Passende Beoordeling (8,5 miljoen m ³) zijn dan ook als maximum aangehouden in de aanbesteding voor de kabels.	Geen
63	0007 0011	Passende beoordeling. Vindt de aanleg op -25 meter LAT (figuur 9) alleen plaats ter plaatse van de huidige vaargeul? De vaargeul kan verplaatsen door	De aanleg op -25 meter LAT geldt voor de locaties waar het kabeltracé de locatie van de derde verruiming van de hoofdvaargeul uit 2008 (baggertracé) van de Westerschelde kruist.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		natuurlijke morfologische veranderingen van de rivier. Worden er veiligheidszones voorzien en hoe breed zijn die? Zijn werkstroken voor onderhoudsbaggerwerken ook voorzien daar waar men de vaargeul kruist?	De veiligheidszones en werkstroken voor baggerwerkzaamheden gelden niet voor de onderhoudsbaggerwerkzaamheden.	
64	0007 0011	Passende beoordeling. De mogelijke effecten op het Zwin inzake sedimentatie worden niet beschouwd.	Uit de slibverspreidings simulaties blijkt een zeer geringe en tijdelijke verhoging van de slibconcentratie ter hoogte van het Zwin. Dit heeft een verwaarloosbare invloed op de aanslibbing in het Zwin. De effecten hiervan op het Zwin zijn daarom niet beschouwd.	Geen
65	0007 0011	Passende beoordeling. Herstel van de aangetaste habitats is tijdelijk van aard, maar kan wel jaren duren. Als in die periode opnieuw werkzaamheden noodzakelijk zijn, zal van herstel weinig sprake zijn.	In de Passende Beoordeling (paragrafen 7.2.1.3, 7.2.2.2 en 7.2.3.3) is aangegeven dat omdat de te baggeren delen specifiek hoogdynamisch zijn waar biomassa en dichtheden aan bodemdieren naar verwachting lager zal zijn dan in laagdynamische gebieden. De in deze gebieden levende organismen zijn geïmpacteerd aan de hoogdynamische omstandigheden en kenmerken zich door snelle herkolonisatie Wat betreft eventuele onderhouds- of herstelwerkzaamheden is het uitgangspunt voor de beoordeling dat deze werkzaamheden sporadisch in tijd en lokaal uitgevoerd zullen worden, waarbij er slechts een deel van het habitat onder water aangetast wordt. Dit kan inderdaad tijdelijk het herstel van de bodem verminderen. Echter omdat het om kleine stukken dynamisch habitat gaat, worden geen permanente negatieve effecten verwacht. Wanneer de onderhoudswerkzaamheden vaker zouden plaatsvinden, komt dit doordat de bodem in korte tijd sterk erodeert door bijvoorbeeld een storm of zeer sterke stroming. Bij dusdanig dynamiek zal weinig tot zeer weinig bodemleven aanwezig zijn. Wat betreft cumulatie met andere projecten, de win- en stortlocaties voor de zandruilproef liggen buiten het onderzoeksgebied voor deze effectketen (200 meter) van het project net op zee Borsele. Dat geldt ook voor de stortvakken voor onderhoudsspecie uit havens en de	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			proefstortlocaties voor het vaargeul- onderhoud (behalve SN11). De vaar- geul wordt wel twee keer gekruist, ech- ter omdat de vaargeul zelf zeer dyna- misch is en al regelmatig gebaggerd wordt, zullen de werkzaamheden hier geen extra druk op het gebied leggen.	
66	0007 0011	De passende beoordeling rekent zonder overflow van fijn materiaal door over- storting. Deze uitvoerings- wijze is echter niet in de vergunning als randvoor- waarde opgenomen.	De overflow is impliciet meegenomen in de slibverspreidingsberekeningen. Het totale gebaggerde volume aan slib wordt in suspensie op de stortlocatie. Doordat de stortlocatie zich binnen 200 meter van de gebaggerde geul bevindt, komt dit door de modelnauwkeurigheid overeen met baggeren met overflow. De gemodelleerde en beoordeelde ef- fecten omvatten dus ook het baggeren met overflow. Daarmee is het niet nodig om in de vergunning een randvoor- waarde op te nemen.	Geen
67	0007	Passende beoordeling. De effecten worden afzonder- lijk bekeken voor het tra- ject zee tot Vlake van de Raan en het traject Vlake van de Raan tot Borssele. Hierdoor worden potentiële effecten onderdrukt.	Dit is toegelicht in paragraaf 6.4.5 van de passende beoordeling. De behan- delde trajecten zijn als aparte activitei- ten gemodelleerd. Qua uitvoering kun- nen beide trajecten ook tegelijkertijd worden aangelegd. Er verandert dan al- leen iets op die punten waar de overlap van de slibwolken plaatsvindt. Daartoe is ook een modelsimulatie uitgevoerd waarin op beide trajecten tegelijkertijd worden gebaggerd. Deze run laat zien dat op geen enkele locatie de slibcon- centraties meer zijn dan de som van beide simulaties. Dit betekent dat het effect van tegelijkertijd aanleggen gelijk is aan de optelsom van beide individu- ele simulaties.	Geen
68	0007	Passende beoordeling. In de effectbeschrijving wor- den misleidende figuren ge- bruikt. De figuren geven 20 weken weer, terwijl slechts 13 weken gesimuleerd zijn.	De figuren in paragraaf 6.4 van de Pas- sende beoordeling geven de vertroebe- ling weer van de baggerwerkzaamhe- den per deelgebied. De effecten zijn hierbij 13 weken gesimuleerd, waarbij na-ijleffecten zijn meegenomen. De fi- guren in bijlage 3 bij de Passende be- oordeling geven de effecten weer van de baggerwerkzaamheden voor het ge- hele tracé, hierbij zijn 20 weken gesi- muleerd.	Passende beoor- deling
69	0007	Passende beoordeling. De sedimentatie door terug- storten van zandrijke spe- cie ontbreekt. Met name	De werkwijze voor de aanleg van het kabeltracé is wezenlijk anders dan de werkwijze bij de verruiming en het be- heer en onderhoud van de vaarweg. Bij	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>voor de Hooge Platen treden effecten op die significant kunnen zijn en kunnen interfereren met het bestaande "protocol flexibel storten". Er is onduidelijkheid over waar gebaggerd gaat worden en welke specie vrij gaat komen.</p>	<p>de aanleg van het kabeltracé wordt waarbij het zand direct naast de gebaggerde trench (er wordt bij de methode van aanleg gesproken over 'geul', maar dat levert verwarring op met de al aanwezige hoofd- en nevengeulen) gelegd, waarna het zand door de natuurlijke processen wordt herverdeeld. Deze aanleg is tijdelijk en lokaal, waarbij geen herverdeling van zand over de verschillende onderdelen van het morfologische systeem (macrocellen, hoofd- en nevengeulen) van de Westerschelde plaatsvindt. Bij de verruiming en het beheer en onderhoud van de vaarweg wordt het gebaggerde sediment op aangewezen verspreidingslocaties aangebracht. Hierdoor vindt wel een herverdeling plaats van sediment over de verschillende onderdelen van het morfologische systeem in de Westerschelde.</p> <p>In het additionele zandverspreidingsonderzoek [Zandverspreiding langs traject Net op zee Borssele, d.d. 17-5-2016] is de verspreiding van het naast de gebaggerde trench gestorte materiaal beschreven. Daarin is o.a. geconcludeerd dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit 1D-modelberekeningen blijkt dat het materiaal uit het depot zich in een jaar tot 1 km in eb- en vloedrichting kan verplaatsen • Door de grote dynamiek in het gebied heeft het materiaal zich na een jaar ook over de breedte van de geul verdeeld en zal het een verwaarloosbare invloed hebben op de andere gebruiksfuncties. <p>Het baggeren en vervolgens storten naast de gebaggerde geul interfereert daarmee niet met het bestaande "protocol flexibel storten".</p> <p>In de Passende Beoordeling zijn in paragraaf 7.2.1 de effecten van net op zee Borssele op de habitattypen binnen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe passend beoordeeld. Daarbij is geconcludeerd dat geen significante effecten optreden, dus ook niet bij de Hooge Platen.</p> <p>In figuur 9 in de Passende Beoordeling is aangegeven waar tot welke diepte</p>	

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			gebaggerd zal worden volgens de worst-case situatie zoals deze in de Passende Beoordeling is aangehouden. In het werkplan kabels dat ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de waterbeheerder zal de exacte werkmethode nader gespecificeerd worden, omdat dit afhankelijk is van de werkmethode van de Contractor die straks de kabels gaat aanleggen.	
70	0007 0011	Passende beoordeling, p. 99. De conclusie voor punt B is verkeerd. Figuur 53 geeft een aanzienlijk grotere verstoring weer.	Zie ook het antwoord bij zienswijze 68. Dit heeft geen consequenties voor de interpretatie, behalve voor punt C in figuur 63, maar die is gering en bovendien positief (van 17 mg/l naar 13 mg/l).	Geen
71	0007 0011	Passende beoordeling, p. 94. Het vangstsucces van de visdief wordt wel beïnvloed gelet op de aanwezige kolonies op de Hooge Platen. Dit lijkt een verkeerde conclusie. PM rode markering hier weghalen.	De zienswijze verwijst naar pagina 94, de betreffende paragraaf (6.4.3.4) beschrijft de vertroebeling vanaf de platformen tot de Vlake van de Raan; de visdiefjes foerageren daar niet, bovendien bevinden zich daar niet de Hooge Platen. De Hooge Platen bevinden zich in de Westerschelde welke in paragraaf 6.4.4.4 op blz 102 behandeld worden. Bij de beantwoording van de zienswijze is daarom uitgegaan dat paragraaf 6.4.4.4 op pagina 102 bedoeld is. Het visdiefje was nog steeds genoemd in deze tekst, maar het model is gebaseerd op de grote stern, waardoor dit mogelijk niet duidelijk naar voren komt.	Geen
72	0007 0011	Passende beoordeling, p. 95 gaat uit van eb-gedomineerd transport van slibrijke specie. Bij onderzoek van VNSC bleek residueel transport van slibrijke specie vloedgedomineerd is bij aanleg- en onderhoudswerken.	Er is in de effectbepaling niet a priori uitgegaan van eb-gedomineerd transport of vloed-gedomineerd transport. Er wordt gebruik gemaakt van een hydraulisch model (Delft-3D) met randvoorwaarden die de eb en vloed beschrijven. Binnen het model wordt het voortplanten van het getij in het estuarium uitgerekend. De randvoorwaarden zijn afkomstig van een groter model dat de getijde voorplanting op de Noordzee beschrijft. Binnen het hier toegepaste model bepaalt de bodemmorfologie waar de grootste stroomsnelheden optreden en daarmee waar er in de Westerschelde sprake is	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			van eb en vloed dominantie. De berekende stroomsnelheden zorgen voor het transport van slib. Het is overigens onduidelijk aan welke studie van de VNSC gerefereerd wordt.	
73	0007 0011	Passende beoordeling. Is het mogelijk om het volledige baggervolume (8,5 mln m ³) te baggeren binnen de genoemde duur in tabel 18?	De duur van het baggeren is bepaald op basis van de volgende aannames: - Er wordt gebaggerd met twee sleep-hopperzuigers met ieder een capaciteit van 150.000 m ³ per week. - De snelheid van de schepen die pre-ploughing en trenching uitvoeren is 1 km/u. Dit zijn realistische aannames, zodat de duur genoemd in tabel 18 een realistische inschatting is.	Geen
74	0007	De passende beoordeling gaat niet uit van de meest recent beschikbare gegevens. Er zijn bijv. meer recente gegevens over vegetatiekartering en achtergrondconcentraties.	Onduidelijk is op welke recent beschikbare gegevens indiener doelt. De meest recente, beschikbare gegevens zijn gebruikt. De beschrijving van de habitattypen is gebaseerd op Rijkswaterstaat, vegetatiekartering Westerschelde 2010 (ongepubliceerde gegevens) en Haelters et al. 2007. Toelichting bij de Vegetatiekartering Westerschelde 2010 (Op basis van false colour-luchtfoto's 1:5000. Datum 21 juni 2012.). Voor de achtergrondconcentratie is gebruik gemaakt van de informatie van het Belgium Science Policy Office (Fettweis et al. 2007).	Geen
75	0007 0011	Passende beoordeling. Het is opmerkelijk dat de toename van vertroebeling en het slibgehalte van 35% tot 220% geen significant effect heeft.	De toename van bijv. 220% staat genoemd in par 6.4.4.2, dit is een piekwaarde die niet gedurende de gehele periode voorkomt. De beoordeling van de toename is gegeven in par. 6.4.4.3 (primaire productie), 6.4.4.4 (vangstsucces zichtjagers) en 6.4.4.5 (barrièrewerking trekvissen). <ul style="list-style-type: none"> • Voor de effecten op de primaire productie blijkt uit de analyse dat de remming van de primaire productie maximaal 2,1% is. • Bij vangstsucces blijkt dat in de Westerschelde in de zomermaanden het slibgehalte gemiddeld met 19% toeneemt, waardoor het doorzicht maximaal 12 cm minder wordt. Deze toenames van het slib en daarbij behorende afnames van het doorzicht leiden tot een afname van het vangstsucces van sterns met 2%. 	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<ul style="list-style-type: none"> Alle soorten trekvissen die voorkomen in het Schelde estuarium zijn vertrouwd met fluctuerende achtergrondconcentraties. Omdat het Schelde estuarium van zichzelf al een fluctuerende turbiditeit heeft (Maes 2005; Maris & Meire 2011) en vissen op meer dan alleen zicht de migratie stroomopwaarts of -afwaarts baseren (o.a. Bjerselius et al. 2000; Dodson & Leggett 1974; Maes et al. 2007; Maes et al. 2008), is het aannemelijk dat de beperkte en tijdelijk verhoogde vertroebeling geen invloed heeft op de migratie van trekvissen. De zwemroutes richting zoet water kunnen nog bereikt worden zonder de slibwolk te moeten passeren, er zijn namelijk voldoende uitwijkmogelijkheden voor trekvissen. Hiermee is onderbouwd waarom de tijdelijke toename in slibconcentraties niet leiden tot significante effecten. 	
76	0007 0011	Passende beoordeling. Het is onduidelijk welke criteria worden gehanteerd voor het al dan niet significant zijn van bepaalde effecten. Ook tijdelijke effecten kunnen significant zijn.	Dit staat beschreven in paragraaf 2.1.2 van de Passende Beoordeling: Definitie significante effecten. Daarbij is gebruik gemaakt van de Leidraad bepaling Significantie (Steunpunt Natura 2000, 2009) en aanvullingen hierop (Steunpunt Natura 2000, 2010). Ook tijdelijke effecten zijn daarbij beoordeeld.	Geen
77	0007	Passende beoordeling. Er kan niet met zekerheid gesteld worden dat de doelen uit het Natura2000-beheerplan worden behaald. De voorgestelde mitigerende maatregelen brengen geen soelaas voor de habitataantasting op zee.	In de Passende Beoordeling is getoetst of er significante effecten zijn (niet of de doelstelling van het plan worden gehaald) mede in relatie tot de staat van instandhouding. Uit de Passende Beoordeling blijkt dat deze significante effecten er niet zijn. Daarnaast wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen, waarbij de staat van instandhouding een van de elementen in de beoordeling is.	Geen
78	0007 0011	Passende beoordeling. De vraag dient gesteld te worden of het bevoegd gezag op basis van de passende beoordeling een vergunning kan verlenen zonder uitvoering van een ADC-toets.	Een ADC-toets dient alleen uitgevoerd te worden wanneer significant negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden. In de Passende Beoordeling worden deze uitgesloten, een ADC-toets is daarmee niet van toepassing.	Geen
79	0007	Passende beoordeling. De werken op het water mogen in de periode 1 september – 1 april plaatsvinden. De	Er wordt alleen gebaggerd tussen 1 september en 1 februari vanaf de aanlanding tot aan de grens van de Vlakte van de Raan. Dit is opgenomen in de	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		onderbouwing van deze pe- riode is noodzakelijk. Een periode van 1 november tot 1 maart lijkt opportuun.	besluiten voor de Natuurbeschermings- wet vergunning, de Watervergunning en de Flora- en fauna ontheffing. In de Passende Beoordeling staat per abuis nog één keer tot april, dit is aangepast. De werkzaamheden en naijl-effecten vallen daarmee buiten het broedsei- zoen. Daarmee zijn significant nega- tieve effecten op zichtjagers uitgeslo- ten. Een andere periode is dan ook niet aan de orde.	
80	0007 0011	Bijlage 3 bij passende be- oordeling. Figuur 2 houdt geen rekening met over- diepte.	In Figuur 2 van de bijlage slibversprei- ding bij de Passende Beoordeling is een overdiepte ingetekend. In de begelei- dende tekst is toegelicht dat de over- diepte van 0.5 m wordt toegepast op de geplande breedte van 14 m en zorgt dus voor een extra baggervolume van 7 m ³ /m, om een conservatieve bepaling te verkrijgen van het baggervolume. De wandhelling van ¼ wordt niet toegepast op de overdiepte, omdat de breedte op de geplande baggerdiepte dan toe- neemt met $2 \times 0.5 \times 4 = 4$ m naar 18 m. De volumes binnen de gestippelde lijnen in Figuur 2 zijn dus niet als extra baggervolume meegenomen. De volu- mes binnen het grijze vlak van de over- diepte wel.	Geen
81	0011	Passende beoordeling. Fi- guren op pagina's 89-90 en 96-97 geven vermoedelijk niet de concentratie aan zwevend slib weer, maar wel de toename aan con- centratie zwevend slib tov referentie.	De figuren geven inderdaad de toename aan concentratie zwevend slib neer.	Geen

2.7 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
82	0002 0003 0004	De verpesting van het Zeeuwschap van- wege de afvoer van stroom (aansluiting op de 380 kV wintrackmasten) wordt niet in de afweging betrokken.	Net op zee Borssele wordt aangelegd als een ondergrondse kabelverbinding en is derhalve in het landschap niet of nauwelijks zichtbaar. Voor nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en hoger en langer dan 15 kilometer is een zogenaamde m.e.r.-procedure plicht. Het doel hiervan is om het mili- eubelang naast andere belangen een volwaardige rol te laten spelen bij de	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			besluitvorming. Er zijn verschillende alternatieven ontwikkeld die in de m.e.r.-procedure zijn onderzocht op de milieugevolgen en met elkaar vergeleken. Effecten op onder meer landschap, natuur en leefomgeving zijn onderzocht.	
83	0002 0003 0004	Door de aanleg van wintrackmasten wordt het landschap verpest en worden het woongenot (waardedaling) en de recreatiemogelijkheden beperkt.	Net op zee Borssele (een 220 kV-verbinding die geen onderdeel uitmaakt van het landelijk hoogspanningsnet) wordt aangelegd als een kabelverbinding en is in het landschap niet of nauwelijks zichtbaar. De afvoer van de stroom vanaf station Borssele naar het landelijk hoogspanningsnet maakt geen onderdeel uit van dit project.	Geen
84	0005	De provincie Zeeland moet het grotendeels hebben van landschappelijk schoon, het toerisme. Door het drukken van deze plannen wordt er voorbij gegaan aan deze Zeeuwse kernwaarden.	Net op zee Borssele wordt aangelegd als een ondergrondse kabelverbinding en is derhalve in het landschap niet of nauwelijks zichtbaar. Er is dan ook geen sprake van een onacceptabele aantasting van landschappelijk schoon.	Geen
85	0014 0016	Het inpassingsplan is incorrect (paragraaf 4.3.4): "Het gebied wordt omringd door een dijk. Er is geen sprake van een open landschap of toeristisch of natuurgebied. Bovendien wordt het hoogspanningsstation deels aan het zicht ontnomen door de dijk rondom het terrein." Beide stellingen zijn volslagen onzin en ongegrond. Het natuurgebied is (deels en minimaal) aanwezig en geeft een afscherming van minimale betekenis. De bestaande dijk heeft een kruinhoogte van 4.00 mtr. + N.A.P. Met de eis t.a.v. het overstromingsrisico is dit tevens het aanleg peil van schakelstation Borssele, zodat er op geen enkele sprake is van een dijk rondom, of andere zicht beperking.	De locatie van het hoogspanningsstation bevindt zich op een industrieterrein waar in de huidige situatie al bouwhoogtes zijn toegestaan tot 45 meter. De locatie van het hoogspanningsstation is geen natuurgebied, wel zullen de kabels inderdaad door een deel natuur gaan, het zogeheten groenproject 't Sloe. De beoordeling dat de dijk het hoogspanningsstation aan het zicht zal onttrekken is inderdaad onjuist. Door de ophoging zal het maaiveld ter plekke van het station op (ongeveer) gelijke hoogte komen als de dijk. De tekst in het MER en de plantoelichting zal hierop aangepast worden. Dit verandert de beoordeling van het aspect landschap en de keuze van het voorkeursalternatief niet. Het hoogspanningsstation wordt geplaatst op een voor industrie bestemde locatie met een industriële uitstraling en sluit aan bij de bestaande gebouwen en installatie. Vanuit een goede ruimtelijke ordening zijn maatregelen omtrent landschappelijke inpassing niet noodzakelijk. TenneT heeft desondanks op de informatieavond toegezegd een voorstel te zullen doen voor landschappelijke inpassing en stemt dit met indiener af.	Plantoelichting

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
86	0014	Het is frustrerend om te constateren dat sinds begin jaren '90 een bufferzone is gezocht tussen het industrieterrein en Borssele en omgeving dat nu door de gecombineerde deelprojecten geheel beperkt en grotendeels teniet wordt gedaan. TenneT en EZ hebben toegezegd om hiervoor gepaste compensatie te zoeken. Hier is nog niets van vernomen.	Het gebied waar het hoogspanningsstation gerealiseerd wordt, is in planologisch opzicht al lange tijd onderdeel van het industrieterrein. Er is bedrijfsbebouwing tot 45 meter hoog toegestaan. Zie ook antwoord 20.	Geen
87	0016	De bufferzone die in 2004 gecreëerd is met compensatiegelden wordt grotendeels vernietigd en/of beperkt en mist daarmee alle doelstellingen en beschermende natuur waarden. Waar blijft een passende compensatie?	Zie antwoord 20.	Geen
88	R020	MER. De archeologische waarde van variant 4b zou als negatief tot zeer negatief moeten worden beoordeeld.	De overall beoordeling is een combinatie van de archeologische waarden op land en op zee. Door de zeer korte lengte van 4B op land is een overall beoordeling van licht negatief gegeven. Voor de keuze van het voorkeursalternatief is gekeken naar de specifieke beoordeling van de subcriteria van archeologie. Let wel: de beoordeling van archeologie in het MER is onder andere gebaseerd op de toen bekende scheepswrakken, niet op het sonaronderzoek. Dat is pas later uitgevoerd.	Geen
89	R020	MER. Het streven zou moeten zijn om de archeologische waarden bij de aanleg zoveel mogelijk te vermijden. Als het niet mogelijk is om de waarden te ontzien, kan de informatie-waarde worden veiliggesteld middels nader archeologisch onderzoek (opgraving).	Dit is een uitvloeisel van het Verdrag van Malta en vastgelegd in het convenant tussen de RCE en RWS. In de Watervergunning wordt hier invulling aan gegeven middels de voorschriften 3 en 15.	Geen
90	R020	Watervergunning. Bij de maatregelen uit voorschrift 3 en 15 zal de RCE adviseren bij het goed te keuren werkplan. RCE heeft reeds een advies uitgebracht over	Het tekstvoorstel is een aanscherping van de formulering in de vergunning en sluit aan bij het bestaande beleid. Het voorstel wordt overgenomen en voorschrift 15 wordt uitgebreid met het tekstvoorstel.	Watervergunning

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		het nog noodzakelijke onderzoek. RCE verzoekt het in de zienswijze opgenomen tekstvoorstel toe te voegen aan voorschrift 3.		
91	R020	Inpassingsplan. Bij de uitzondering op de omgevingsvergunningplicht voor normaal beheer en onderhoud binnen de dubbelbestemming 'Archeologische waarde', zou ook bij (grotere) ingrepen in de bodem moeten gelden dat rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Voorgesteld wordt om hiervoor een bovengrens op te nemen in artikel 6.	Normaal onderhoud en beheer betreft werkzaamheden die ook nu al verricht worden. Deze werkzaamheden worden met het inpassingsplan niet belast met een extra vergunningplicht ter bescherming van archeologie. Het inpassingsplan voorziet in een waarborg ter bescherming van de archeologische waarden die aangetast kunnen worden als gevolg van het project net op zee.	Geen
92	R020	Inpassingsplan. De wijzigingsbevoegdheid waarmee de minister van Economische Zaken de dubbelbestemming 'Archeologische waarde' kan verkleinen of verwijderen uit het plan, is onwenselijk. RCE verzoekt het in de zienswijze opgenomen tekstvoorstel toe te voegen aan artikel 6.3.	De voorwaarden voor het gebruik van de wijzigingsbevoegdheid in het inpassingsplan gelden beiden (zie de 'en' bij de opsomming in artikel 6.2.3). De huidige formulering komt dus al overeen met de wens van de RCE.	Geen

2.8 Veiligheid

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
93	0007 0011	De risico's van het voorkeursalternatief worden onvoldoende ingeschat. De risico-inschatting op beschadiging van de kabels is niet gebaseerd op de detailstudie van Marin inzake werkelijke locaties en scheepsbewegingen. Ter hoogte van Vlissingen is de ongevals frequentie aanzienlijk hoger.	De afweging voor het voorkeursalternatief is gemaakt op milieu-effecten, technische haalbaarheid, kosten en maatschappelijke overwegingen. Onderdeel van de in het MER onderzochte milieueffecten is het effect van de kabels op de scheepvaart. Marin heeft hiertoe een veiligheidsstudie uitgevoerd voor alle alternatieven. Alternatief 4B scoort qua scheepvaart het slechtst van de alternatieven, namelijk zeer negatief (--). Ondanks deze negatieve score op het aspect scheepvaart, volgt uit de integrale afweging alternatief 4B als voorkeursalternatief omdat alternatief 4B: <ul style="list-style-type: none"> • op een aantal milieuaspecten het meest gunstig scoort; 	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<ul style="list-style-type: none"> • het goedkoopst is; • technisch minder risico's kent; en • vanuit maatschappelijke overwegingen de voorkeur heeft. <p>Na de keuze voor het voorkeursalternatief is de route op enkele punten aangepast. Dit heeft echter geen gevolgen voor de beoordeling van de effecten op de scheepvaart omdat die al maximaal negatief scoorde. Daar is rekening mee gehouden, zie par. 4.3.8 van de toelichting bij het IP.</p>	
94	0008 0009 0010 0018 0019	Het is niet duidelijk of het elektromagnetisch veld invloed gaat hebben op de infrastructuur van DKCN en Enduris. Het is evident dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen van ZEBRA, Evides en Zeeland Refinery, hoewel het MER en de toelichting nauwelijks aandacht besteden aan EMC-beïnvloeding. De belangen van en de gevolgen voor de infrastructuur zijn onvoldoende afgewogen.	TenneT zal bij de aanleg van het net op zee voldoen aan de NEN-norm 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen. TenneT heeft al contact opgenomen met indiener hierover. In overleg met de leidingeigenaren en –beheerders laat TenneT beïnvloedingsberekeningen uitvoeren. Indien noodzakelijk zullen technische maatregelen worden getroffen. Daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan.	Geen
95	0008 0009 0010 0019	Buisleidingen die vallen onder het Bevb en andere planologische buisleidingen worden in de onderliggende gemeentelijke bestemmingsplannen nog niet weergegeven. Het is daarom wenselijk eerst advies in te winnen bij de netbeheerders (leiding-eigenaren en/of exploitanten).	TenneT heeft contact opgenomen met Delta DNWB om af te stemmen met de kabel- en leidingeigenaren en/of exploitanten.	Geen
96	0008 0009 00010 0018 0019	Mogelijk moet bestaande infrastructuur aangepast worden. Verzocht wordt om hierover zo spoedig mogelijk af te stemmen. Dit kan consequenties hebben voor de planning en financiën.	TenneT heeft contact opgenomen met Delta DNWB om af te stemmen met de kabel- en leidingeigenaren en/of exploitanten.	Geen
97	0008 0009 0010 0019	De gevolgen van de ondergrondse hoogspanningskabels op de buisleidingen zijn conform de huidige normen op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten.	TenneT zal bij de aanleg van het net op zee voldoen aan de NEN-norm 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen. TenneT heeft al contact opgenomen met indiener hierover. In overleg met de leidingeigenaren en –beheerders laat	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			TenneT beïnvloedingsberekeningen uitvoeren. Indien noodzakelijk zullen technische maatregelen worden getroffen. Daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan.	
98	0008 0009 0010 0019	Best available technology is alleen toegepast op geluidshinder. Is er voldoende aandacht geweest voor alternatieve tracés en/of alternatieve aanlandingspunten in de regio, rekening houdend met best available technology en het meest milieuvriendelijk alternatief?	Meerdere, duidelijk onderscheidende, alternatieven zijn onderzocht. Op basis van informatie uit het MER en op basis van economische (kosten), technische (beschikbare techniek, uitvoeringstijd) en andere maatschappelijke overwegingen hebben de ministers hieruit het Voorkeursalternatief gekozen.	Geen
99	0009 0019	De overwegingen in de toelichting ten aanzien van externe veiligheid zijn summier ten aanzien van de conclusie dat er vanuit externe veiligheid geen beperkingen zouden zijn en niet compleet ten aanzien van een duidelijke verwijzing naar de ondergrondse (hoogspannings)kabels en de risico's op de omgeving / op de nabij gelegen buisleidingen/infrastructuur.	De afweging omtrent externe veiligheid is opgenomen in het MER en in het inpassingsplan. Naar aanleiding van advies van de veiligheidsregio is de paragraaf in de plantoelichting aangevuld. Daarnaast voert TenneT beïnvloedingsberekeningen uit. Indien noodzakelijk zullen technische maatregelen worden getroffen. Daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan.	Plantoelichting en planregels inpassingsplan
100	0009 0018 0019	Is onderzoek gedaan naar de faalfrequentie van een buisleiding en de verhouding met naastgelegen ondergrondse hoogspanningskabel, cumulatieve- en domino-effecten.	De afweging omtrent externe veiligheid is opgenomen in het MER en in de plantoelichting. Voor het MER is geen faalfrequentie onderzoek uitgevoerd, omdat het project niet leidt tot een toename van de faalfrequentie van de buisleiding. Hierdoor zijn de effecten neutraal beoordeeld (0). Naar aanleiding van advies van de veiligheidsregio is de paragraaf in de plantoelichting aangevuld. Indien noodzakelijk zullen technische maatregelen worden getroffen. Daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan. TenneT zal daarnaast bij de aanleg van het net op zee voldoen aan de NEN-norm 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen.	Geen
101	0009 0010 0019	De belangen van en de gevolgen voor de buisleidingen/ ondergrondse infrastructuur zijn onvoldoende afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven.	In het MER is onderzocht in hoeverre de alternatieven kabels en leidingen kruisen op zee en op land. Alle alternatieven kruisen op land verschillende buisleidingen. Aangezien tijdens de aanleg van de kabel mogelijke interferentie	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			met bestaande kabels en buisleidingen wordt meegenomen, bijvoorbeeld door middel van het nemen van technische maatregelen zoals aarding aanbrengen op de buisleiding, zijn de effecten neutraal beoordeeld (0).	
102	0008 0009 0010 0018 0019	De aanlegwerkzaamheden kunnen een risico vormen voor de buisleidingen. Verlegging van de buisleidingen is geen reële optie. In nader overleg zal beoordeeld worden welke (lokale) maatregelen getroffen moeten worden.	Zie antwoord 96.	Geen
103	0010	De transportwaterleidingen bestaan uit zeer kwetsbaar materiaal, waardoor werkzaamheden in de nabijheid zeer zorgvuldig uitgevoerd moeten worden.	TenneT voert de werkzaamheden met grote zorgvuldigheid uit. In de nabijheid van de leidingen zal uitvoering in overleg met de leidingeigenaar plaatsvinden.	Geen
104	0011	Er dient gebruik te worden gemaakt van kabels met de beste performantiekenmerken. Deze kunnen functioneren onder een grotere bedekking, behoeven minder vaak onderhoud en zijn minder afhankelijk van morfologische veranderingen.	Zoals voorgeschreven in de Watervergunning (voorschrift 2, lid 4) moet TenneT de kabel in de Westerschelde minimaal 3 meter onder het zeebed aanleggen. Dit is ruim voldoende om ankerpenetratie te voorkomen. De nautische toegankelijkheid van de haven wordt hierdoor dan ook niet gehinderd. Daarnaast heeft TenneT in de aanbesteding van de kabels aangegeven dat op de locatie van de kruising van de kabels met derde verruiming van de hoofdvaargeul uit 2008 (baggertracé) van de Westerschelde de kabels niet alleen 3 meter onder het zeebed moeten komen, maar ook -25 LAT begraven moeten zijn. Dit wordt dan ook vastgelegd in het werkplan kabels (vereiste volgens de Watervergunning). Dit betekent dat TenneT het mogelijk maakt dat ter plekke van de kruising van de kabels met de derde verruiming van de hoofdvaargeul uit 2008 (baggertracé), ook diepstekende schepen daar in de toekomst veilig kunnen varen.	Geen
105	0019	Niet alle buisleidingen van Zeeland Refinery zijn meegenomen in de MER-rapportage.	De kaart met buisleidingen is gebaseerd op de risicokaart.nl. Voor de volledigheid zal de kaart aangepast worden met de buisleidingen van Zeeland Refinery. Gezien de beoordeling van buisleidingen in het MER heeft dit geen gevolgen voor	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>de keuze van het voorkeursalternatief.</p> <p>In het MER is onderzocht in hoeverre de alternatieven kabels en leidingen kruisen. Alle alternatieven kruisen op land verschillende buisleidingen. Aangezien tijdens de aanleg van de kabel mogelijke interferentie met bestaande kabels en buisleidingen wordt meegenomen, bijvoorbeeld door middel van het nemen van technische maatregelen zoals aarding aanbrengen op de buisleiding, zijn de effecten neutraal beoordeeld (0).</p> <p>TenneT zal daarnaast bij de aanleg van het net op zee voldoen aan de NEN-norm 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen.</p>	

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
106	0006	De stelling in het MER (p.17) bij alternatief 4A en 4B dat scheepvaart niet wordt gehinderd, is op geen enkele wijze onderbouwd.	In het MER is op bladzijde 17 van de samenvatting opgenomen: "Het alternatief loopt via de Geul van de Rassen tussen zowel de bestaande vaargeul Oostgat als de mogelijk toekomstige vaargeul Walvischstaart. Zo wordt gebruik van beide vaargeulen niet gehinderd door de aanleg en later eventueel onderhoud van de kabels." Daarmee is bedoeld het in gebruik hebben van de vaargeul. Eventuele hinder die ontstaat tijdens de aanleg en gedurende het onderhoud van de kabelverbinding is opgenomen in het MER, Deel B, paragraaf 14.3.4.	Geen
107	0006	De belangen van de scheepvaart en van de havens die toegankelijk zijn via de Westerschelde en de veiligheid van de scheepvaart in het gebied zijn over het hoofd gezien.	In het MER worden tijdelijke effecten op scheepvaart tijdens de aanleg en eventueel onderhoud onderkend. Echter omdat de effecten voor de scheepvaart van de werkzaamheden tijdelijk en locatie gebonden zijn, en dat tevens gewaarschuwd wordt, is het effect van tijdelijke effecten voor de scheepvaart in de alternatieven 1, 2 en 3 als neutraal beoordeeld. Gezien het belang van de Westerschelde voor de scheepvaart en het drukke scheepvaartverkeer zijn alternatieven 4A en 4B als licht negatief (0/-) beoordeeld (paragraaf 3.2.8). Zie ook antwoord 93.	Geen
108	0006	Door de aanleg van het voorgestelde tracé worden de mogelijke toekomstperspectieven voor scheepvaart en havenontwikkeling gefnuikt. Voor een havenbedrijf, en in bredere zin de gemeenschap, is het vrijwaren van de nautische toegankelijkheid voor de huidige en toekomstige scheepvaart van primordiaal belang. De haven is de werkplek voor zo'n 60.000 mensen en een economisch/sociale motor voor de regio.	In de Watervergunning is in voorschrift 2 voor het gehele tracé voorgeschreven hoeveel gronddekking de kabels minimaal moeten hebben c.q. hoe diep de kabels moeten liggen. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is voorschrift 2 lid 4 nog aangevuld met een bepaling voor het gedeelte van het tracé van de kabels vanaf de lijn tussen punten A en B, zoals omschreven in voorschrift 1 lid 4, tot aan de aanlanding van de kabels. Voor dit deel van het tracé geldt dat op de locatie van de kruising van de kabels met de derde verruiming van de hoofdvaargeul in 2008 (baggertracé) de kabels tevens een minimale diepte van -25 meter LAT dienen te hebben. Deze voorschriften bieden, gelet op de mogelijkheden die er zijn binnen het toetsingskader van de Waterwet om	Watervergunning

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			voorschriften te stellen, voldoende bescherming voor het scheepvaartverkeer en de nautische toegankelijkheid van de havens.	
109	0006 0007 0011	Het opleggen van een aanlegdiepte van de kabel van -25 meter LAT over het gehele traject is essentieel op zowel het zee- als het riviertraject en zowel in de bestaande als in de toekomstige vaargeul vereist.	Met toekomstige onzekere mogelijke ontwikkelingen waartoe nog geen omlijnd en concreet voornemen bestaat, kan geen rekening worden gehouden. Zie ook antwoord 108.	Geen
110	0006 0007 0011	Er dient ook rekening te worden gehouden met de toekomstige evolutie, zoals een mogelijke geul door de Walvisstaart en de verwachte toename van de scheepvaart (zeer grote en diepstekende schepen) via de Westrond route.	Met toekomstige onzekere mogelijke ontwikkelingen waartoe nog geen omlijnd en concreet voornemen bestaat, kan geen rekening worden gehouden.	Geen
111	0006 0007 0011	Er worden in de vergunningen garanties gevraagd dat een reder niet aangesproken zal worden in geval van schade aan de kabel ten gevolge van (nood)ankeren.	Zie antwoord 34.	Geen
112	0006 0007 0011	Een volledige sperring van de vaargeul dient vermeden te worden, zowel bij de aanleg als bij onderhoud. De vergunning dient hieromtrent de nodige garanties te verzekeren, waarbij de grootste schepen te allen tijde de Vlaamse havens kunnen bereiken.	Voor uitvoering van de werkzaamheden is conform de Watervergunning een werkplan vereist met een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om de hinder zo veel mogelijk te beperken. Dit werkplan wordt afgestemd met de GNA. Uitgangspunt voor de werkzaamheden is uiteraard om de overlast voor scheepvaartverkeer tot een minimum te beperken en de havens zo goed mogelijk bereikbaar te houden. De stremmingstijden zoals genoemd in de toelichting bij het inpassingsplan dienden slechts ter indicatie van de benodigde stremmingstijden. Omdat op dit moment de benodigde stremming niet bekend is, is de toelichting bij het inpassingsplan aangepast. Verduidelijkt wordt dat de genoemde tijden slechts ter indicatie van de stremmingsduur dienen en dat de exacte stremmingstijden in een werkplan worden bepaald en worden geminimaliseerd.	Toelichting bij inpassingsplan
113	0006 0007 0011	Onder voorschrift 3 en 5 wordt uit te voeren bodemonderzoek genoemd. Maakt	In voorschrift 4 lid 1 is al voorgeschreven dat de wijze van het uitvoeren van de werkzaamheden in een werkplan	Watervergunning

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		onderzoek naar wrakken hier deel van uit? Welke werkzaamheden zullen plaatsvinden als wrakken en/of explosieven worden aangetroffen? Zijn de resultaten van invloed op de ligging van de kabels?	moet worden vastgelegd en de goedkeuring van de waterbeheerder behoeft. Ter verduidelijking zal in voorschrift 4 lid 3 worden toegevoegd dat het werkplan maatregelen dient te bevatten wanneer explosieven worden aangetroffen.	
114	0006	Hoe gaat vergunninghouder om met schadeclaims door vaarweggebruikers die economische schade ondervinden?	TenneT is vergunninghouder en zal het werk door een door haar geselecteerde aannemer laten uitvoeren. Daarbij heeft een gedupeerde vaarweggebruiker de mogelijkheid om conform voorschrift 7.14 van de Waterwet, in samenhang met de beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Milieu 2014, schade te claimen.	Geen
115	0007 0011	Er dient een formele garantie te komen dat er altijd gebaggerd/gestort kan worden door een klassieke sleephopperzuiger op en rond de kabels om de toegankelijkheid van de Scheldehavens te kunnen vrijwaren.	Voor het baggeren in de Westerschelde is altijd een vergunning nodig. Het is aan de bevoegde autoriteiten om deze vergunning af te geven. TenneT bevestigt dat daar waar de kabels op -25 m LAT begraven worden gebaggerd kan worden met een sleephopperzuiger tot -22m LAT. Ook het storten van baggerspecie op of nabij de kabels door een klassieke sleephopperzuiger is toegestaan. Aanvullend onderzoek dat door TenneT is uitgevoerd heeft aangetoond dat de kabels een gronddekking van meer dan 20 meter kunnen hebben.	Geen
116	0007 0011	Watervergunning. Is een halfjaarlijkse peiling van de diepteligging van de kabels voldoende om de belangen van de scheepvaart te vrijwaren? Het is bovendien onduidelijk wat wordt verstaan onder de verwijzing voorschrift 2, lid 6 waarbij een tijdelijke afwijkende minimale gronddekking wordt toegestaan.	De opzet van de vergunning is dat de voorgeschreven gronddekking te allen tijde aanwezig moet zijn en door vergunninghouder geborgd moet worden. In voorschrift 9 lid 1 is inderdaad voorgeschreven dat de ligging van de kabels in het GNB gebied halfjaarlijks gemonitord wordt. In aanvulling op het voorstaande is een nieuw lid (voorschrift 4 lid 2) toegevoegd. In voorschrift 4 lid 2 is voor het GNB-gebied voorgeschreven dat vergunninghouder een zogenaamd interventiepeil moet vaststellen. Het werkplan voor het uitvoeren van de aanlegwerkzaamheden dient voor het GNB-gebied interventiepeilen voor de onderhoudsperiode te bevatten. Het interventiepeil wordt vastgesteld op basis van een risicogestuurde benadering. Door het werken met een interventiepeil kan tijdig actie worden ondernomen en wordt de kans aanzienlijk kleiner geacht	Watervergunning

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>dat er een onveilige of ongewenste situatie ontstaat.</p> <p>Afwijkende minimale gronddekking is bedoeld voor situaties waar de gronddekking niet verantwoord gehaald kan worden en/of niet nodig is. Hierbij kan gedacht worden aan de slikken voor kust van Borssele welke bestaan uit klei. Een gronddekking van 3 meter is hier niet nodig.</p>	
117	0007 0011	Inpassingsplan. De stremming van de vaargeul is niet exact duidelijk. Daardoor is het niet mogelijk om in te schatten of de impact op de scheepvaart naar de Antwerpse haven acceptabel is.	Voor uitvoering van de werkzaamheden is conform de watervergunning een werkplan vereist. Dit werkplan wordt afgestemd met de GNA. Uitgangspunt voor de werkzaamheden is uiteraard om de overlast voor scheepvaartverkeer tot een minimum te beperken en de havens zo goed mogelijk bereikbaar te houden. De stremmingstijden zoals genoemd in de toelichting bij het inpassingsplan dienden slechts ter indicatie van de benodigde stremmingstijden. Omdat op dit moment de benodigde stremming niet bekend is, wordt de toelichting bij het inpassingsplan aangepast. Verduidelijkt wordt dat de genoemde tijden slechts ter indicatie van de stremmingduur dienen en dat de exacte stremmingstijden in een werkplan worden bepaald en worden geminimaliseerd.	Plantoelichting bij inpassingsplan
118	0007 0011	Bijlage 3. Is rekening gehouden met de aansluiting van de Walvischstaart?	Zie antwoord 110.	Geen
119	0007 0011	MER. Bij de keuze van het voorkeursalternatief worden een aantal omissies gemaakt die de uiteindelijke keuze voor een bijgestelde variant 4B als voorkeursalternatief onzeker maken: De effecten naar het gebruik door de scheepvaart worden onvoldoende meegenomen: zo omvat de onderhoudszone langs de kabels een noodanker gebied én diverse stortzones (SN11, W13, ...); het aanleggen van de kabels volgens traject 4b brengen deze functies in het gedrang met negatieve gevolgen voor bestaand gebruik.	In de memo 'Zandverspreiding langs traject Net op zee Borssele' (Arcadis, 17 mei 2016), dat als aanvullende bijlage bij de Passende Beoordeling is toegevoegd, geeft Figuur 12 een beeld van de belangrijkste gebruiksfuncties langs het kabeltracé. Het gaat hier om gebruiksfuncties zoals die van vaarweg, verspreidingslocatie, ankergebied en kabels en leidingen. Deze figuur laat zien dat het kabeltracé op betrekkelijk grote afstand van de meeste gebruiksfuncties ligt en dat de meeste gebruiksfuncties in principe niet conflicteren met de aanlegwerkzaamheden voor het kabeltracé. Een uitzondering is de vaargeul en stortvak SN11. Een deel van het te baggeren tracé ligt betrekkelijk dicht bij de vaargeul of kruist de vaargeul. De ligging nabij de vaargeul levert geen onaanvaardbare situatie op omdat	Zandverspreidingsmemo als bijlage toegevoegd bij passende beoordeling

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			de kabels voldoende diep worden be- graven. De meeste zuidelijke kabel en een deel van de onderhoudszone loopt door de noordkant van stortvak SN11. Dit vak wordt door Vlaanderen gebruikt voor het storten van onderhoudsspecie uit de hoofdvaargeul. In principe hoeft het storten van baggerspecie niet te conflicteren met de aanwezigheid van de kabel en de bijbehorende veilig- heidszone. In zoverre is geen sprake van een negatief gevolg voor het be- staand gebruik. In het werkplan kabels dat ter goedkeuring moet worden voor- gelegd aan de waterbeheerder zal de exacte werkmethode nader gespecifi- ceerd worden, omdat dit afhankelijk is van de werkmethode van de Contractor die straks de kabels gaat aanleggen. In de vergunning is ook als voorschrift op- genomen dat de vergunninghouder moet aangeven welke maatregelen ge- nomen worden om verspreiding van zand naar andere gebieden te voorko- men.	
120	0012	Watervergunning. Er dienen criteria (tijd en/of beschik- bare dekking) opgenomen te worden waarbinnen on- derhoudswerkzaamheden dienen te zijn gestart wan- neer onvoldoende dekking aanwezig is.	Om te voorkomen dat onvoldoende gronddekking aanwezig is zijn voor- schriften opgenomen, zie punt 116. Wanneer niet voldaan wordt aan de voorschriften kan bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk worden opgetreden door het bevoegd gezag.	Watervergun- ning
121	0012	Om de passage van sche- pen met een diepgang van 17,5 meter te borgen willen wij benadrukken dat het van belang is om een mini- male bodemdiepte van -20 meter LAT te behouden en de kabel 3 meter onder die bodemdiepte in te graven (en dat bestaande water- dieptes die dieper zijn dat - 20 meter LAT ook behou- den blijven).	Met toekomstige onzekere mogelijke ontwikkelingen waartoe nog geen om- lijnd en concreet voornemen bestaat, kan geen rekening worden gehouden. Zie ook de antwoorden bij 108, 109 en 110.	Geen
122	0012	De verspreiding van bag- gerspecie binnen de huidig vergunde baggervakken van Zeeland Seaports mag niet in het gedrang komen door de ruimtereservering van de kabel. In voorschrift	Zeeland Seaports geeft zelf in de ziens- wijze aan dat het huidige tracé ruim buiten de vergunde baggervakken van Zeeland Seaports is gelegen. Voor- schrift 4 Lid 3 onder d geeft de opdracht om maatregelen te nemen om versprei- ding van bodemmateriaal te voorko- men. Als niet aan deze maatregelen	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		4.2 van de watervergunning is opgenomen dat de vergunninghouder in een werkplan maatregelen moet opnemen om verspreiding van bodemmateriaal naar vaargeulen, stortvakken en ankergebieden te voorkomen. Voorgesteld wordt om dit te monitoren en indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, actie zal worden ondernomen om verspreiding van bodemmateriaal tegen te gaan en de verspreide baggerspecie te (laten) verwijderen.	wordt voldaan, dan kan de afdeling handhaving van Rijkswaterstaat Zee en Delta een handhavingstraject inzetten om de situatie te herstellen.	
123	0012	Het is onduidelijk hoe met de drie aanwezige wrakken of obstakels exact wordt omgegaan. Daardoor is het onbekend welke mogelijke gevolgen en hinder voor de scheepvaart dit met zich meebrengt. De voorwaarden door Zeeland Seaports ten aanzien van 'Ontwikkeling diepte scheepvaart' en het gebruik 'Baggervakken Westerschelde' dienen met prioriteit te worden gerespecteerd.	In voorschrift 4 is voorgeschreven dat het Werkplan kabels maatregelen moet bevatten om verspreiding van bodemmateriaal naar vaargeulen, dichtbij gelegen stortvakken en ankergebieden te voorkomen.	Geen

2.10 Aanleg, beheer en morfologie

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
124	0006 0011	De voorziene dekking op de kabel is essentieel. Om de goede werking van de kabel te garanderen zal tegen de natuurlijke evolutie van het morfologisch systeem in de Westerschelde in moeten worden gewerkt, met mogelijk frequent onderhoud van de kabel als gevolg. Vanuit ecologisch oogpunt dient deze natuurlijke dynamiek behouden te blijven. In de vergunning dient	Uit nieuwe studies naar de maximale begraafdiepte van de kabels is gebleken dat de kabels tot 22 meter diep begraven kunnen zijn in de Westerschelde zonder dat de transportcapaciteit daarvoor thermisch wordt beperkt (de gronddekking wordt overigens wel beperkt tot 10 meter door huidige installatiemethodieken en de vergunde bagger volumes). De noodzaak tot onderhoudsbaggerwerk om de begraafdiepte beperkt te houden, is hiermee komen te vervallen. Tevens is gebleken dat langs vrijwel het gehele tracé van de kabels,	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>een plan van aanpak opgelegd te worden met betrekking tot het garanderen van voldoende dekking (binnen welke termijn na vaststelling van een tekort/teveel aan dekking moet het probleem verholpen worden). Zitten deze activiteiten (baggeren en storten zowel bij de aanleg als bij het onderhoud) in de Watervergunning of dienen hier specifieke vergunningen voor te worden afgeleverd?</p>	<p>met uitzondering van de Spijkerplaat, het onderhoudswerk over de levensduur van de kabels geminimaliseerd kan worden binnen de huidige technische mogelijkheden op het gebied van het begraven van kabels in de zeebodem.</p> <p>In de ontwerp-beschikking was al (in paragraaf 5.1.5) aangegeven dat de Watervergunning niet het verspreiden van baggerspecie op andere locaties in de Westerschelde regelt. Nu uit onderzoek is gebleken dat de situatie dat er teveel gronddekking is als gevolg van natuurlijke processen in de Westerschelde zich niet voor zal doen, is deze vraag niet erg relevant meer.</p> <p>Wat betreft de het garanderen van voldoende dekking in de vergunning wordt verwezen naar antwoorden 116 en 120.</p>	
125	0006 0007 0011	<p>In artikel 4 van de Watervergunning worden minimale waarden genoemd voor de gronddekking. Betreft dit een interventiepeil? Is het niet beter om daarop marges toe te passen? Is dit een element dat nader opgenomen wordt in het Monitoringplan? Zijn er naast minimale waarden ook maximale waarden te noemen?</p>	<p>De gronddekking dient aangehouden te worden. De minimale aanlegdiepte betreft geen interventiepeil. Op het moment dat sprake is van een tekort aan dekking, dan kan indien nodig worden gehandhaafd. Het moge duidelijk zijn dat in een eventueel handhavingstraject vergunninghouder wordt verplicht maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden verlangd. Maximale waarden zijn voor het watersysteem niet van belang en dus niet opgenomen.</p>	Geen
126	0006 0007 0011	<p>Hoe is geborgd dat het terugstorten van de baggerspecie, zowel bij aanleg als bij onderhoud, geen gevolgen heeft voor de ecologie en morfologie van het systeem?</p>	<p>Het op een natuurlijke manier laten opvullen van een kabelsleuf is gangbare praktijk in de Noordzee, waar dit geen probleem is voor het watersysteem. In de Westerschelde kan dit tot ongewenste sedimenttransporten leiden en moet het gebaggerde sediment weer gebruikt worden om de sleuf mee op te vullen. Dit wordt in de Watervergunning omschreven met voorschrift 4, 2 onder c: maatregelen om de toestand van de waterbodem zo snel als mogelijk in de oude toestand te herstellen. In voorschrift 4 lid 3 onder d. is voorgeschreven dat het werkplan maatregelen moet bevatten om de verspreiding van bodemmateriaal naar vaargeulen, dichtbij gelegen stortvakken en ankergebieden te voorkomen.</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			<p>Bij de morfologische studie (Waterproof, Aanvulling op het MER net op zee Borssele, d.d. 12-05-2016) is rekening gehouden dat de baggerspecie teruggestort wordt binnen een afstand van 200 meter van de gegraven geul. Additio- nele zandverspreidingsberekeningen la- ten zien dat het kabeltracé parallel aan de getijstrooming ligt. Door de grote dy- namiek heeft het materiaal zich na een jaar ook over de breedte van de geul verdeeld en zal het een verwaarloos- bare invloed hebben op andere ge- bruiksfuncties. In de Passende Beoorde- ling is rekening gehouden met de effec- ten van het terugstorten van de bag- gerspecie op vertroebeling bij de aanleg van de kabels. Hieruit blijkt dat de ef- fecten van vertroebeling op ecologie niet leiden tot een significante verslech- tering van de kwaliteitskenmerken van de relevante habitattypen en dat ver- troebelingseffecten op de grote stern en de visdief in het broedseizoen (april – juni) ook kunnen worden uitgesloten.</p>	
127	0006 0007 0011	<p>Wordt onder het 'verwijde- ren van de werken' (voor- schrift 14 en 16) zowel de platformen als de kabels verstaan? Zorgvuldigheid is gevraagd voor de kwets- bare natuur, de uitvoering- stermijn, veiligheidsaspec- ten en de stremming voor de scheepsvaart. Kan opge- nomen worden dat een ver- wijderingsplan is vereist met inachtna- me van de voorschriften die van toe- passing zijn op de aanleg en het onderhoud?</p>	<p>Het verwijderen slaat op zowel de plat- forms als de kabels. Aan het einde van de levensduur van de kabels zal, con- form het nu vigerende beleid voor de kabels in de Noordzee, het toetsingska- der volgens de 'checklist voor bepalen opruimplicht verlaten kabel of leiding', genoemd in het Nationaal Waterplan, worden doorlopen. Verwijdering zal moeten gebeuren volgens een van te- voren ingediend verwijderingsplan. De dan van belang zijnde belangen zullen bij de verwijdering in acht genomen moeten worden.</p>	Geen
128	0007 0011	<p>De voorschriften die zijn opgenomen in de vergun- ningen blijven vaag en ge- ven nog heel veel onzeker- heid en onduidelijkheid over de exacte wijze waarop de uitvoering zal plaatsvinden en de effecten die daarmee gepaard gaan. De vergunning zoals ze nu voorligt biedt dan ook geen garanties dat er passend</p>	<p>Het is juist dat het vanwege de omvang van de werken het voor aanvrager niet mogelijk is geweest om op dat moment alle detailinformatie in de aanvraag op te nemen. Dit is de reden dat in de ver- gunningvoorschriften een aantal keren is voorschreven dat nog plannen ter goedkeuring moeten worden ingediend. Deze voorschriften waarborgen dat de doelstellingen van het waterbeheer vol- doende worden beschermd.</p> <p>In de voorschriften is in de ontwerp-be- schikking op grond van de Waterwet</p>	Watervergun- ning

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		gereageerd zal worden indien ongewenste omstandigheden zich voordoen.	aangegeven dat het besluit omtrent goedkeuring open staat voor bezwaar en beroep. Deze tekst was opgenomen om aan te geven dat er rechtsmiddelen open staan tegen deze besluiten. Daarnaast was voor het indienen van de plannen bij de waterbeheerder een termijn voorgeschreven van 8 weken voor de start van de werkzaamheden. Naar aanleiding van de zienswijzen is een heroverweging gemaakt over de te volgen procedure op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bij goedkeuringen. Voor de voorbereiding van het besluit omtrent goedkeuring zal de Uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 Awb worden gevolgd, waarna direct beroep kan worden ingesteld. De volzin van 'Het besluit omtrent goedkeuring staat open voor bezwaar en beroep.' is in de voorschriften vervangen door de volzin 'Er staan rechtsmiddelen open tegen dit besluit.' De termijn van 8 weken voor het indienen van de plannen is komen te vervallen. Vergunninghouder dient er rekening mee te houden dat de plannen tijdig ter goedkeuring worden ingediend. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de in artikel 3:18 Awb genoemde termijn van 6 maanden.	
129	0006 0007 0011	De totale baggerinspanning, de wijze waarop baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd en de locaties waar de baggerspecie zal worden geborgen zijn niet bekend. De aanname dat alle specie binnen 200 meter van de kabel teruggestort kan worden, wordt niet onderbouwd. Bijkomende onderhoudswerken (bv. opnieuw begraven) of herstelwerken worden niet als voorgenomen activiteit afzonderlijk benoemd. Men gaat er vanuit dat de effecten van de aanleg reeds worst case zijn terwijl dit misschien qua omvang wel zo is, maar niet qua duurtijd of frequentie. De stortcapaciteit van deze zones is niet onderzocht en ook de	Bij de morfologische studie in de Passende Beoordeling is rekening gehouden met het feit dat de baggerspecie teruggestort wordt binnen een afstand van 200 meter van de gegraven geul. De hoeveelheid baggerspecie die in totaal wordt teruggestort is bij aanleg vele malen groter (max 8.5 Mm ³) dan bij onderhoud. Uit de studie is namelijk gebleken dat langs vrijwel het gehele tracé van de Borsssele kabels, met uitzondering van de Spijkerplaat, het onderhoudsbezwaar over de levensduur van de kabel geminimaliseerd kan worden binnen de huidige technische mogelijkheden op het gebied van het begraven van kabels in de zeebodem. Zie ook antwoord 58. Het onderhoud dat uitgevoerd moet worden op de Spijkerplaat (het herbegraven) hoeft slechts enkele malen gedurende de levensduur van de kabel te worden uitgevoerd. De effecten daarvan vallen in het niet bij de aanleg van de	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>mogelijkheid om elders terug te storten is niet meegenomen in het onderzoek. De effecten op het watersysteem zijn niet inschatbaar. Verschillende vergunningen moeten samen worden gelezen en het is niet duidelijk of de genoemde aspecten voldoende zijn ondervangen in de andere vergunningen.</p>	<p>kabels omdat bij het herbegraven andere technieken gebruikt worden dan baggeren.</p>	
130	0007 0011	<p>De risico's van het voorkeursalternatief worden onvoldoende ingeschat. De morfologische dynamiek in de zone van de Schaar van de Spijkerplaat is groot. Om de minimale dekking van 3 meter en de maximale dekking van 6 meter te behouden is intensief onderhoud nodig. De effecten van dit onderhoud op het scheepvaartverkeer en de beschermde natuurwaarden worden niet ingeschat.</p>	<p>Zie antwoord 27.</p>	<p>Geen</p>
131	0007 0011	<p>Dit project verschilt van andere gelijkaardige projecten in de Westerschelde door de afwezigheid van een concrete stortstrategie en het ontbreken van een beoordeling van de effecten van de stortwerkzaamheden op de SBZ Westerschelde & Saefinghe in de passende beoordeling;</p>	<p>In paragraaf 7.6.2 van de Passende Beoordeling is een stortstrategie aangenomen: "De verspreidingslocaties liggen maximaal 200 meter van de baggerlocatie. De effecten hiervan op natuur zijn onderzocht in de Passende Beoordeling. Daarnaast is een aanvullende memo geschreven over de verspreiding van het gestorte [Arcadis, Zandverspreiding langs traject net op zee Borssele, 2016. Aanvullende bijlage PB] als aanvulling op de Passende Beoordeling. In de Nb-wetvergunning is geborgd dat de activiteiten conform de aanvraag en PB moet worden uitgevoerd (voorschrift 6) en dat de bodem na werkzaamheden in oorspronkelijke staat moet worden terug gebracht. Zie ook antwoord 126.</p>	<p>Geen</p>
132	0007 0011	<p>Watervergunning. De conclusie van Rijkswaterstaat dat de doelstellingen van het waterbeheer voldoende gewaarborgd zijn kan niet onderschreven worden. Er zijn immers geen garanties dat de fysieke systeemken-</p>	<p>Na de terinzagelegging van de ontwerpbeschikking is meer duidelijk geworden met betrekking tot de gronddekking van de kabels en de voorziene onderhoudswerkzaamheden. Zie antwoord 124. TenneT heeft namelijk aanvullend morfologisch onderzoek laten uitvoeren [Aanvulling MER net op zee, d.d. 09-05-2016]. De uitgevoerde onderzoeken en</p>	<p>Geen</p>

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		merken en natuurlijke kenmerken van het estuarium, de vergunde bagger- en (flexibele) stortstrategie inzake de onderhoudsbaggerwerkzaamheden in de Westerschelde en de scheepvaart gevrijwaard kunnen blijven.	<p>de opgenomen voorschriften bieden voldoende informatie en zekerheid om over te kunnen gaan tot het verlenen van deze vergunning. De uiteindelijk te gebruiken methodes moeten in een werkplan worden beschreven en door de waterbeheerder worden goedgekeurd. Daarnaast moet de waterbodem volgens voorschrift 4 lid 3 onder c. van de vergunning weer in de oude toestand worden hersteld.</p> <p>In de Passende Beoordeling zijn de effecten van net op zee Borssele op de habitattypen binnen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe passend beoordeeld. Daarbij is geconcludeerd dat geen significante effect optreedt op het Habitatype H1130 estuaria en, dus ook niet bij de Hooge Platen. De fysieke systeemkenmerken en natuurlijke kenmerken van de Westerschelde (o.a. het meergeulenstelsel) zijn een onderdeel van dit Habitatype. De conclusie in de Passende beoordeling over het ontbreken van significante effecten heeft ook betrekking op de fysieke systeemkenmerken en natuurlijke kenmerken van de Westerschelde (o.a. het meergeulenstelsel).</p>	
133	0007 0011	Watersvergunning. De exacte aanlegdiepte van de kabel dient opgelegd te worden in de vergunning. Een latere duiding in een werkplan biedt geen garantie dat de toekomstige vaarmogelijkheden in het Schelde-estuarium gevrijwaard zijn en tegemoet wordt gekomen aan de instandhouding van veilig en vlot scheepvaartverkeer (artikel 2 GNB-Verdrag).	Zie antwoorden 108, 109 en 110.	Geen
134	0007 0011	Watersvergunning. In de vergunning dient een plan van aanpak opgelegd te worden met betrekking tot het garanderen van voldoende dekking, inclusief een termijn waarbinnen een tekort/teveel aan dekking verholpen moet worden.	Zie antwoord 124 en 126.	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
135	0007 0011	Watervergunning. Onduidelijk is of de bagger- en stortactiviteiten zowel bij de aanleg als bij het onderhoud in de watervergunning zijn vervat of dat daar aparte vergunningen voor te worden afgeleverd.	Zie antwoord 124.	Geen
136	0007 0011	Watervergunning. Een toetsing in samenhang met het vergunde bagger- en stortbeleid in de Westerschelde ontbreekt. De watervergunning gaat er van uit dat het materiaal uit de kabelgoot op een natuurlijke wijze weer in de kabelgoot sedimenteert. Deze aanname wordt niet onderbouwd.	Zie antwoord 126.	Geen
137	0007	Daarenboven is nog niet duidelijk welke maatregelen zullen genomen worden om verspreiding van bodemmateriaal naar vaargeulen, dichtbij gelegen stortvakken en ankergebieden te voorkomen en of dit überhaupt mogelijk zal blijken.	Zie antwoord 126.	Geen
138	0007	De mogelijkheid dat baggerspecie op een andere locatie teruggestort zal moeten worden is blijkbaar niet in het onderzoek meegenomen, terwijl dit ook effecten als bv. verstoring, vertroebeling en bedekking met zich meebrengt.	Zoals in de Passende Beoordeling is opgenomen stort TenneT de baggerspecie binnen 200 meter van de gegraven geul. In de vertroebelingsberekeningen die zijn uitgevoerd voor de passende Beoordeling is hier rekening mee gehouden. Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, bijvoorbeeld in de nabijheid van stortvak SN11, zal TenneT de baggerspecie aan de andere zijde van de kabelsleuf storten. Zoals de PB aantoont, levert vertroebeling geen significante effecten op buiten de Westerschelde. Overigens geldt dat de precieze strategie wordt opgenomen in het werkplan 'kabels' dat ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de waterbeheerder.	Geen
139	0007	In watervergunning is nu voorzien dat de bodem terug in de oorspronkelijke staat dient gebracht te worden. Hoe gaat men dit doen? Welke gevolgen heeft dit voor de effecten	In de Passende Beoordeling is ervan uitgegaan dat de gebaggerde specie binnen 200 meter van de gegraven geul wordt teruggestort en dat de geul op natuurlijke wijze vol spoelt. In het werkplan kabels dat ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de waterbeheerder zal de exacte werkmethode nader gespecificeerd worden, omdat dit	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		t.a.v. Natura 200, bv. omdat er meer specie verzet moet worden?!	afhankelijk is van de werkmethode van de contractor die straks de kabels gaat aanleggen.	
140	0007 0011	Inpassingsplan. Onder 'beheer en onderhoud' dient toegevoegd te worden dat ook nagegaan wordt of er niet teveel sediment op de kabels ligt en hoe (en binnen welke termijn) dit verholpen gaat worden en welke effecten hieruit volgen.	Uit nieuwe studies naar de maximale begraafdiepte van de kabels [aanvulling MER, d.d. 09-05-2016] is gebleken dat de kabels tot 22 meter diep begraven kunnen zijn in de Westerschelde zonder dat de transportcapaciteit daardoor thermisch wordt beperkt. De noodzaak tot onderhoudsbaggerwerk om de begraafdiepte beperkt te houden, is hiermee komen te vervallen. Het inpassingsplan is hierop aangepast.	Plantoelichting bij inpassingsplan
141	0007	Als belangrijkste conclusie geldt dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over de omvang van de effecten, die slechts summier - en in bepaalde gevallen niet - werd onderzocht. Mede daardoor is het dan ook niet correct dat de aanleg op zich, zonder onderhoud en beheer, als worst case voor dit project kan worden beschouwd.	<p>De belangrijkste effecten ontstaan door vertroebeling en heigeluid, beide zijn in de aanlegfase het grootste. De eventuele effecten van onderhoud zijn daarmee ondervangen in de Passende Beoordeling.</p> <p>Concreet is beschreven in de Passende beoordeling welk onderhoud en beheer zal plaatsvinden per deel van het tracé. Zie paragraaf 3.1.5. voor het platform, paragraaf 3.2.4 voor de kabel offshore, paragraaf 3.3.6. voor de kabel aan land en paragraaf 3.4.5. voor het hoogspanningsstation. Voor alle locaties is beschreven hoe vaak er reparaties en controles worden uitgevoerd. Bij de kabel op land vinden geheel geen controles plaats. Bij het hoogspanningsstation een controle iedere maand (1 x voertuigbeweging). Voor de kabel op zee is omschreven dat een boot met sonar de kabel checkt ten behoeve van onderhoud. Voor het platform geldt dat er enkele malen per jaar in de eerste 5 jaar wordt gecontroleerd door 3 à 4 man. Aanwezigheid van het controleschip voor de kabel is vergelijkbaar met de aanwezigheid van schepen om de kabel in te graven. Dit effect is hierin meegenomen. Effecten van de kabel op land treden nauwelijks op gezien geen controle plaatsvindt. Daarnaast is de verstoring naar het hoogspanningstation te verwaarlozen gezien het hier gaat om 1 voertuigbeweging per jaar ter controle. Op het platform zijn we uitgegaan van worstcase verstoring die door algemene visuele verstoring en lichtverstoring optreedt. Menselijke aanwezigheid is hier</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			zeer beperkt, 3 à 4 man, en valt gro- tendeels weg gezien de opbouw van het station (veel structuren op het station die visuele verstoring wegnemen).	
142	0007	<p>Passende beoordeling p.29: er wordt geen duidelijkheid verschaft over het interventiepeil, het zogenaamd periodiek en routinematig onderzoek, de frequentie van voorkomen of een kansberekening daaromtrent en de mogelijke effecten ervan. Er is verder ook geen rekening gehouden met de natuurlijke erosie en aanzanding van de rivier. Wat voorziet men als de kabels onvoldoende dekking hebben? Welke maatregelen zal men nemen wanneer er meters dekking op de kabels zitten door aanzanding? Hoe zal men dan de kabels onderhouden of herstellen? Op welke manier en frequentie wordt het volledige kabeltracé gemonitord?</p>	<p>De minimale gronddekking dient aangehouden te worden. De minimale aanlegdiepte betreft geen interventiepeil. Zie ook antwoord 125. Bij de bepaling van de route en voor het bepalen van de onderhoudsstrategie heeft TenneT onderzoek laten uitvoeren (zie voor een overzicht de aanvulling op het MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016). Daarnaast is in de Watervergunning (voorschrift 9) een eis opgenomen dat TenneT halfjaarlijks een survey in de Westerschelde uitvoert om te bepalen of de kabels nog op diepte liggen.</p> <p>Uit het genoemde onderzoek is gebleken dat langs vrijwel het gehele tracé van de Borssele kabels, met uitzondering van de Spijkerplaat, het onderhoudsbezwaar over de levensduur van de kabel geminimaliseerd kan worden binnen de huidige technische mogelijkheden op het gebied van het begraven van kabels in de zeebodem. Voor de Spijkerplaat verwacht TenneT op basis van de modelberekeningen en expert judgement dat met een diepere begraaftdiepte het onderhoud teruggebracht kan worden tot ongeveer enkele malen gedurende de levensduur van de kabels, waarbij een accent zal liggen in de eerste jaren na aanleg (2020 tot 2030).</p> <p>Bij het herbegraven maakt TenneT in principe geen gebruik van baggerwerkzaamheden. Voor herbegraven van kabels in niet cohesief zand en slappe klei kan gebruik gemaakt worden van een onderwaterrobot (Remotely Operated Vehicle, ROV) met jetzwaarden waarmee het zeebed gefluïdiseerd wordt. De kabel zinkt dan naar een grotere diepte weg. Een nog effectievere methode van herbegraven is de zogenaamde Mass Flow Excavation (MFE) waarbij een waterstraal met een groot debiet en een lage druk gebruikt wordt om lokaal het zand of slappe klei los te maken, waardoor de kabel dieper in de grond in kan</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			zakken. Daarmee kunnen grotere herbegraafdiepten worden bereikt dan met een jettrencher. MFE is succesvol toegepast om de BritNed kabel bij de aanleg dieper te begraven dan met een ROV jettrencher mogelijk bleek. MFE is recentelijk (2015) succesvol toegepast om de NorNed kabel in de Waddenzee te herbegraven en (2016) om de NorNed kabel in de Westereems dieper te begraven ten behoeve van het verdiepen van de Westereems. Zie ook antwoord bij zienswijze 58.	
143	0007	Het effect van het terugstorten van de zanderige specie (90% van totaal indien aangenomen wordt dat 10% slibrijk is) wordt niet beschouwd, enkel het effect van het baggeren t.h.v. de sleuf voor de kabel en het vertroebelingseffect van de slibrijke specie wordt in beeld gebracht. Met name voor de Westerschelde stelt zich een probleem aangezien deze zanderige specie niet zomaar overal in het systeem mag teruggestort worden terwijl hier de hoeveelheid aanzienlijk is. Dit zal mogelijk effecten hebben op een potentiële aantasting van de habitats, als op het begraven van aanwezige bodemdieren.	Zie ook antwoord zienswijze 138. De maximale sedimentatiesnelheid is van belang voor de eventuele bedekking van bodemleven. Wanneer deze sedimentatiesnelheid klein blijft dan kunnen bodemdieren hier zelf boven blijven (naar boven graven). Dit sediment kan op veel plaatsen inderdaad ook opnieuw geërodeerd worden. Dit proces van sedimentatie, erosie en hersedimentatie wordt door het model ook berekend. Voor de effectbeoordeling is van dit proces echter vooral de maximale sedimentatiesnelheid van belang.	Geen
144	0007 0011	Passende beoordeling. Op sommige locaties is quasi permanent onderhoud nodig dat een permanente ingreep op het systeem kan betekenen. De effecten van de gebruiksfase mogen niet zomaar verwaarloosd worden (paragraaf 4.2.2).	Uit de morfologische studie [Waterproof, aanvulling MER d.d. 09-05-2016] blijkt dat bij voldoende begraafdiepte het onderhoudsbezwaar kan komen te vervallen. Het onderhoudsbezwaar dat resteert, is het op diepte houden van de kabel. Uit de studie is gebleken dat langs vrijwel het gehele tracé van de Borssele kabels, met uitzondering van de Spijkerplaat, het onderhoudsbezwaar over de levensduur van de kabel geminimaliseerd kan worden binnen de huidige technische mogelijkheden op het gebied van het begraven van kabels in de zeebodem. Zie ook antwoord 58. Het onderhoud dat uitgevoerd moet	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			worden op de Spijkerplaat (het herbegraven) hoeft slechts enkele malen gedurende de levensduur van de kabel te worden uitgevoerd. De effecten daarvan vallen in het niet bij de aanleg van de kabels omdat bij het herbegraven andere technieken gebruikt worden dan baggeren.	
145	0007	Bijlage 3. De tekst met betrekking tot de baggerwerkzaamheden in het slibverspreidingsmodel is onduidelijk. Welke gevolgen of hinder betekent dit voor de reguliere onderhoudsbaggerwerken?	<p>In het additionele zandverspreidingsonderzoek, zie de aanvullende bijlage bij de Passende Beoordeling, is het effect op gebruiksfuncties aangegeven:</p> <p>Het gaat hier om gebruiksfuncties zoals die van vaarweg, verspreidingslocatie, ankergebied en kabels en leidingen. Het kabeltracé ligt op betrekkelijk grote afstand van de meeste gebruiksfuncties en de meeste gebruiksfuncties conflicteren in principe niet met de aanlegwerkzaamheden voor het kabeltracé. Een uitzondering is de vaargeul en stortvak SN11. Een deel van het te baggeren tracé ligt betrekkelijk dicht bij de vaargeul of kruist de vaargeul. De meeste zuidelijke kabel en een deel van de veiligheidszone loopt door de noordkant van stortvak SN11. Dit vak wordt door Vlaanderen gebruikt voor het storten van onderhoudsspecie uit de hoofdvaargeul. Het storten van baggerspecie hoeft niet te conflicteren met de aanwezigheid van de kabel en de bijbehorende veiligheidszone.</p> <p>Ter plekke van de vaargeul wordt het zand uiteraard niet in de vaargeul maar aan de andere zijde van de trench gelegd.</p>	Geen
146	0007 0011	Bijlage 3. De gronddekking wordt beperkt tot 6 meter en ter hoogte van de dynamische Spijkerplaats zelfs tot 4,5 meter. Het risico op blootspoeling de komende 10 jaar is daardoor veel groter. In de passende beoordeling is niet aangegeven hoe de natuurlijke erosie wordt tegengegaan en waar het materiaal voor de dekking vandaan komt.	<p>Uit de morfologische studie die TenneT heeft laten uitvoeren (Waterproof, aanvulling op het MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016) is gebleken dat voor de Spijkerplaat een cyclische verandering van de ligging van de zeebodem over de levensduur van de kabel tot 22 meter te verwachten is. Initieel begraven van de kabel op 22 meter onder het zeebed valt buiten de grenzen van wat op dit moment technisch haalbaar is, rekening houdend met beperkingen aan baggerwerk bij aanleg die volgen uit de vergunningen. Dieper begraven dan de vereiste 3 meter uit de watervergunning heeft als effect dat het onderhoudsbezwaar om blootspoeling te</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			voorkomen over de levensduur van de kabel sterk verminderd kan worden. TenneT heeft dan ook in de aanbesteding voor de kabels een begraafdiepte van 10 meter uitgevraagd. Zie ook antwoord bij zienswijze 58.	
147	0007	Bijlage 3. Het afzetten van sediment betekent niet dat het sediment op latere momenten niet opnieuw geërodeerd kan worden.	In bijlage 3 wordt de maximale sedimentatiesnelheid getoond over de gehele periode in mm per 2 uur. Zie antwoord 143.	Geen
148	0007 0011	Bijlage 3. De aanname van 10% slibvolume langs het gehele traject lijkt aan de lage kant, mede gelet op onzekerheid in tussentijd tussen baggeren en leggen kabel (nergens maximale tijd gedefinieerd).	De slibfractie in de geulen en langs de platen in de voordelta varieert tussen de 0 en 10 % (Fetweiss e.a., 2007 en Wartel & Van Eck, 2000). Vanwege het ontbreken van exacte ruimtelijke data is een constante slibfractie langs het tracé aangenomen van 5 %. Bovendien is voor het tracéalternatief dat leidt tot het grootste te baggeren volume, een model opgezet met een constante slibfractie van 10 % als 'worst case'-scenario. Wartel, S., Van Eck, G.T.M., 2000. Slibhuishouding van het schelde estuarium. Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussels, Belgium. Fettweis, M., Du Four, I., Zeelmaekers, E., Baeteman, C., Francken, F., Houziaux, J., Mathys, M., Nechad, B., Pison, V., Vandenberghe, N., Van den Eynde, D., Van Lancker, V.R.M., Wartel, S., 2007. Mud Origin, Characterisation and Human Activities (MOCHA): Final report. Belgian Science Policy Office.	Geen
149	0007 0011	MER. Bij de keuze van het voorkeursalternatief worden een aantal omissies gemaakt die de uiteindelijke keuze voor een bijgestelde variant 4B als voorkeursalternatief onzeker maken. Het voorkeursalternatief doorkruist het meest dynamische gebied in de verschillende trajecten, nl. de Vlakte van de Raan, de Schaar van de Spijkerplaat en de Spijkerplaat: in de beoordeling worden de potentiële effecten van het onderhoud niet beschouwd; gelet op de dynamiek in dit	In de aanvulling op het MER (Waterproof, aanvulling MER net op zee Borsele, d.d. 09-05-2016) zijn de effecten van onderhoud van de kabels beschreven. De studie die TenneT heeft laten uitvoeren toont aan dat dieper begraven in zand mogelijk is. Parallel aan de morfodynamica studie is door TenneT de maximale begraafdiepte in zand meer in detail onderzocht. Daartoe is aanvullend grondonderzoek verricht in de Westerschelde, tot 20m diep in mobiel zand, om de thermische weerstand van het zand op grotere dieptes beter te leren kennen. Ook is het model kritisch tegen het licht gehouden waarmee is vastgesteld wat een maximale begraafdiepte van een kabel is vanuit thermisch oogpunt. Uitkomst van deze	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		gebied en de randvoorwaarden van noodzakelijke minimale dekking van 3m in deze zone alsook maximale dekking van 6m, kan nu reeds met zekerheid gesteld worden dat bijkomend onderhoud noodzakelijk zal zijn; deze onderhoudsvolumes (louter voor variant 4b) kunnen dermate hoog zijn dat de bijbehorende kosten én effecten bepaald worden.	parallele studie naar de maximale begraafdiepte in zand is dat een begraafdiepte tot 22 meter in het soort mobiele zand dat in de Westerschelde voorkomt geen thermische beperking in de transportcapaciteit van de kabels op zal leveren. Daarmee is al het mogelijke onderhoud op de maximale begraafdiepte van de kabel komen te vervallen. Het onderhoudsbezwaar dat resteert, is het op diepte houden van de kabel. Zie ook antwoord bij zienswijze 58.	
150	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval:	Doordat de toekomstige aannemer en daarmee de details van de aanleg(methode) nog niet bekend is, zijn er inderdaad nog onzekerheden. Waar onzekerheden zijn, wordt in het MER en de Passende Beoordeling uitgegaan van een worst case benadering. De baggervolumes die zijn doorgerekend in de Passende Beoordeling (8,5 miljoen m ³) zijn dan ook als maximum aangehouden in de aanbesteding voor de kabels.	Geen
151	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. Er wordt geen rekening gehouden met het noodzakelijke onderhoud in dynamische gebieden.	Op basis van de modelberekeningen en aanvullend morfologisch onderzoek [aanvulling MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016] heeft TenneT op bepaalde dynamische plekken in de Westerschelde een diepere begraafdiepte gevraagd in de aanbesteding van de kabels (bijvoorbeeld 10 meter op de Spijkerplaat). Op deze manier worden de onderhoudswerkzaamheden om de kabels op diepte te houden significant beperkt. Zie ook antwoord 104.	Geen
152	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. De effecten van trenching/jetting worden verwaarloosd, wat niet in overeenstemming is met vergelijkbare onderzoeken (cfr. MER kabels en leidings Waddengebied).	Zie antwoord 58.	Geen
153	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. De sedimentverspreiding wordt beoordeeld met aanname van een valsnelheid van 0,5	Voor de valsnelheid van slib is 0,5 mm/s een realistische worst case. Bij de effectbepaling is reeds het maximale percentage slibfractie meegenomen (10%) en wordt er vanuit gegaan dat deze volledige hoeveelheid slib door baggeren en storten in suspensie wordt	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>mm/s in het model (memo bepaling slibverspreiding) wat aanzienlijk hoger is dan de realistische waarde van 0,2 mm/s die ook in het MER (deel B – p.30) vermeld wordt. Deze afwijkende waarde van 150% zorgt er met zekerheid voor dat er geen sprake kan zijn van een worst case.</p>	<p>gebracht. In werkelijkheid bestaat het sediment langs het tracé niet overal voor 10% uit slib maar kan dit percentage lager zijn (worst case factor 1). Bovendien zal in werkelijkheid een deel van het slib in het zand gevangen worden/blijven en niet volledig in suspensie worden gebracht (worst case factor 2). Het slib bestaat uit een variatie aan deeltjes met valsnelheden van ruwweg 0,1 mm/s tot enkele mm/s. Het is niet ongebruikelijk om een valsnelheid van 0,5 tot 1 mm/s te hanteren (zie bijv. Van Kessel et al, 2011). Voor de effectbepaling is gekozen voor de laagste van deze (worst case factor 3). Hierbij een nog lagere valsnelheid hanteren zou onrealistisch zijn.</p> <p>Van Kessel, T., Vanlede, J., de Kok, J., 2011. Development of a mud transport model for the Scheldt estuary. Continental Shelf Research 31, S165–S181. doi:10.1016/j.csr.2010.12.006</p> <p>Het gebruik van een andere waarde voor de valsnelheid in het MER dan in de Passende Beoordeling heeft geen consequenties voor de onderlinge vergelijking van de alternatieven in het MER omdat alle alternatieven met dezelfde waarde hebben gerekend, heeft dit geen invloed op de keuze voor het Voorkeursalternatief.</p>	
154	0007 0011	<p>MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. De begraafstrategie ("bury and maintain" of "bury and forget") is nog niet gekend. Gesteld wordt (MER – deel B – p.47) dat "bury and maintain" de worst-case benadering vormt. Dit zou kloppen indien men (1) rekening houdt met en (2) een betrouwbare inschatting kan maken van het onderhoud ("maintain") dat nodig zal zijn tijdens de gebruiksfase. Dit gebeurt NIET, zodat de toegepaste methodologie geenszins als worst-case mag bestempeld</p>	<p>Uit de morfologische studie die TenneT heeft laten uitvoeren (Waterproof, aanvulling op het MER net op zee Borssele, d.d. 09-05-2016) is gebleken dat langs vrijwel het gehele tracé van de Borssele kabels, met uitzondering van de Spijkerplaat, het onderhoudsbezwaar over de levensduur van de kabel geminimaliseerd kan worden binnen de huidige technische mogelijkheden op het gebied van het begraven van kabels in de zeebodem.</p> <p>In het MER wordt terecht aangehaald dat bury and maintain de worst case situatie is betreft omdat de kabels dan minder diep begraven worden en er regelmatig teruggekeerd moet worden om de kabels te herbegraven. Op basis van hierboven genoemde morfologische studies heeft TenneT besloten de kabels op</p>	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		worden aangezien de dynamiek ter hoogte van de Schaar van de Spijkerplaat onderhoud zal noodzaken (zowel extra dekking als verwijderen van dekking).	de Spijkerplaat dieper te begraven om zo het onderhoud te minimaliseren. In de aanbesteding van de kabels heeft TenneT een diepte van 10 meter voor de Spijkerplaat uitgevraagd. In dat geval wordt onderhoud beperkt tot enkele malen gedurende de levensduur van de kabel.	
155	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. Het terugstorten van gebaggerde specie zal gebeuren binnen een afstand van 200m. Het merendeel deel van deze hoeveelheid specie (figuur 8 memo bepaling slibverspreiding) is afkomstig uit de Westerschelde en de Vlakte van de Raan (KM 55-65). Voor de Westerschelde zijn momenteel stortlocaties vergund waarvan de capaciteit (die vandaag quasi volledig gebruikt wordt) alzo bepaald is dat deze geen nadelige effecten hebben voor het ecomorfologische systeem. Extra capaciteit is dus niet beschikbaar binnen de huidige vergunningen, zodat de haalbaarheid van het terugstorten van de gebaggerde specie in het kader van dit project onvoldoende onderzocht is. Bovendien zorgen de gebruikte uitgangspunten (terugstorten < 200m van baggerlocatie) ervoor dat in de Westerschelde ofwel in het noodankergebied ofwel in de vaargeul zal gestort worden, wat dus de bestaande functies hypothekeert.	Bij voorkeur komt het sediment door natuurlijke processen in de gebaggerde trench terecht. Dit in tegenstelling tot het baggeren van een vaargeul waar het gebaggerde materiaal op aangewezen locaties worden gestort die vaak niet in dezelfde eb- of vloedgeul liggen en waarvan het niet de bedoeling is dat deze snel weer in de vaargeul komt. Het ecomorfologisch effect van het baggeren van een kabeltrench en storten in de directe nabijheid ervan is veel kleiner en daarom niet vergelijkbaar met het baggeren van de vaargeul en storten op aangewezen stortlocaties. Bovendien verandert de natte doorsnede van de stroomgeul niet door het baggeren van de trench en storten onmiddellijk ernaast. Empirische relaties laten zien dat het morfologische effect daardoor gering is. Zie ook antwoord 126.	Geen
156	0007 0011	MER. Gesteld wordt dat er een worst-case benadering wordt gevolgd, doch dit is niet het geval. Er is niet onderzocht in welke mate het baggeren en terugstorten van specie de bestaande	Uit de slibverspreidings simulaties blijkt een zeer geringe en tijdelijke verhoging van de slibconcentratie ter hoogte van de havens. Dit heeft een verwaarloosbare invloed op de aanslibbing en onderhoudsbaggerwerk in de havens. De verspreiding van zand, o.a. i.r.t. de	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		functies (bv. vaargeul ten behoeve van de scheepvaart) negatief zal beïnvloeden. Zo kan er een verhoging van de sedimentbeschikbaarheid ontstaan door de beschreven werken, welke aanleiding geven tot een verhoogde onderhoudsinspanning voor de bestaande havens (met name slib, cfr. MER – deel B figuur 47) en vaargeulen (met name zand, niet onderzocht).	vaargeul, is onderzocht in de aanvullende bijlage bij de Passende Beoordeling. Uit de resultaten volgt dat een aandachtspunt het gebied nabij km 13 juist ten oosten van de vaargeulkruising is. Wanneer het gebaggerde materiaal binnen ongeveer 1,5 km ten oosten van de vaargeul wordt geplaatst dan is er een kans dat een klein deel hiervan na ongeveer een jaar in de vaargeul komt. Dit is op zichzelf geen probleem omdat de vaargeul en het omliggende gebied hier onderhevig zijn aan erosie. Om toch eventuele effecten te voorkomen, kan ervoor worden gekozen het depot altijd meer dan 1,5 km van de vaargeul te plaatsen.	

2.11 Overig

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
157	0005	Er is geen draagvlak onder de Zeeuwse bevolking voor het net op zee, ook niet op politiek niveau. Windenergie is prachtig maar niet als het ten koste gaat van het kostbare Zeeuwse landschap.	Indiener geeft geen onderbouwing van afwezigheid van draagvlak onder de Zeeuwse bevolking. Zoals bij antwoord 84 is aangegeven, is het net op zee als kabelverbinding voorzien en is van aantasting van het Zeeuwse landschap als gevolg van het net op zee geen sprake.	Geen
158	0007	De risico's van het voorkeursalternatief worden onvoldoende ingeschat. Er kan interferentie optreden met bestaande stortzones waardoor mogelijk de vooropgestelde doelstellingen in verband met kwaliteitsparameters (zoals opgenomen in protocol flexibel storten) niet worden behaald. De risico's op interferentie worden niet beschouwd.	In het additionele zandverspreidingsonderzoek [Zandverspreiding langs traject Net op zee Borssele, d.d. 17-5-2016] is de verspreiding van het naast de gebaggerde geul gestorte materiaal beschreven. Daarin is o.a. geconcludeerd dat: <ul style="list-style-type: none"> • Uit 1D-modelberekeningen blijkt dat het materiaal uit het depot zich in een jaar tot 1 km in eb- en vloedrichting kan verplaatsen • Door de grote dynamiek in het gebied heeft het materiaal zich na een jaar ook over de breedte van de geul verdeeld en zal het een verwaarloosbare invloed hebben op de andere gebruiksfuncties. Het baggeren en vervolgens storten naast de gebaggerde geul interfereert daarmee niet met het bestaande "protocol flexibel storten".	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
			In de Passende Beoordeling zijn in paragraaf 7.2.1 de effecten van net op zee Borssele op de habitattypen binnen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe passend beoordeeld. Daarbij is geconcludeerd dat geen significante effect optreedt op het Habitatype H1130 estuaria. De kwaliteitsparameters (meergeulenstelsel, plaatranden en ecologie) zijn een onderdeel van dit Habitatype. De conclusie in de Passende beoordeling over het ontbreken van significante effecten heeft ook betrekking op de kwaliteitsparameters. Dit betekent dat de doelstellingen zoals geformuleerd in het protocol kwaliteitsparameters niet in het geding zijn.	
159	0007	De specie uit het systeem halen is overigens ook geen optie volgens het Nederlandse beleid (cfr. stopzetting zandwinning).	Het geldende beleid is inderdaad dat de specie binnen het watersysteem blijft, daar moet de vergunninghouder zich dus aan houden bij het opstellen van het werkplan.	Geen
160	0007	Ook de impact op de aangrenzende stortzones voor onderhoudsbaggerwerken in de Westerschelde, in het bijzonder de stortzones rond Hooge Platen Noord en West en SN11, is onbekend en een belangrijke omissie in de vergunning (monitoring) en onderliggende rapporten.	Zie ook antwoord 126. In voorschrift 4 lid 3 onder d. is voorgeschreven dat het werkplan maatregelen moet bevatten om de verspreiding van bodemmateriaal naar vaargeulen, dichtbij gelegen stortvakken en ankergebieden te voorkomen. In het uitgevoerde zandverspreidingsonderzoek [Arcadis, Zandverspreiding langs traject net op zee Borssele, 2016. Aanvullende bijlage PB] waaruit blijkt dat interferentie met de stortzones niet optreedt, behalve rondom locatie SN11, waar TenneT de baggerspecie op een ander locatie zal storten, bijvoorbeeld aan de andere kant van de geul.	Geen
161	0007 0011	Inpassingsplan. Milieueffecten kunnen gemitigeerd worden door in bepaalde perioden geen werkzaamheden uit te voeren. Het is opmerkelijk dat in de verschillende documenten verschillende sperperiodes gehanteerd worden waarbinnen geen of beperkte activiteiten mogen plaatsvinden.	De sperperiodes in de toelichting bij het inpassingsplan en in de planregels worden aangepast op de sperperiodes die in de passende beoordeling en het MER zijn genoemd. De Watervergunning bevat een verkeerde periode. Voorschrift 4 lid 5 is aangepast en in lijn gebracht met de Nb-wetvergunning; baggerwerkzaamheden mogen alleen uitgevoerd worden van 1 september tot 1 februari. Andere aanlegmethodieken zijn het hele jaar rond toegestaan.	Plantoelichting Planregels Watervergunning
162	0007	Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten wordt voor het merendeel van de	Zie onderbouwing bij antwoord 39. Cumulatie wordt getoetst in de Passende	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		projecten gesteld dat "cumulatie niet aan de orde is". De onderbouwing hiervan is zeer beperkt en lijkt vergeleken met andere gelijkaardige dossiers onvoldoende.	Beoordeling bij Paragraaf 7.4. Cumulatie.	
163	0007 0011	MER. De bestaande functies liggen niet statisch vast, maar evolueren met de dynamiek van het systeem.	Dat is correct. Voor het vaststellen van de morfodynamische veranderingen van het zeebed over de tijd is zowel naar het verleden als naar de toekomst gekeken. Het verleden is bestudeerd aan de hand van de dieptepeilingen langs de route vanaf 1964 tot heden en de toekomst is bestudeerd met behulp van computermodellen voor stromingen en morfodynamische ontwikkelingen, waarbij gerekend is tot 2057.	Geen
164	0007 0011	MER. Bij de keuze van het voorkeursalternatief worden een aantal omissies gemaakt die de uiteindelijke keuze voor een bijgestelde variant 4B als voorkeursalternatief onzeker maken. De beoordeling van de effecten in het MER gebeurt op een arbitraire wijze: bv. de hoeveelheid "natte lengte" varieert tot ca. 70% tussen varianten 2/3 en 4b, doch de effecten "vertroebeling", "bovenwaterverstoring", ... worden identiek ingeschat hoewel er duidelijk een onderscheid (effecten per deelgebied) is tussen de verschillende varianten. Cfr. MER tabel 35 (vertroebeling) en MER tabel 32 (bovenwaterverstoring).	In het MER is toegelicht hoe de beoordeling tot stand is gekomen: Het leggen van de kabel door baggeren geeft op alle alternatieven vertroebeling. Hoewel er grote verschillen in concentraties en verspreiding zijn tussen de diverse alternatieven wordt de slibconcentratie in het water met nooit meer dan 5 mg/l verhoogd. Gezien de achtergrondconcentraties in de gebieden met de verhoging en de tijdelijke aard van de verhoging zal deze toevoeging in geen van de alternatieven een significante negatieve verandering (-) geven. Alle alternatieven zijn daarom beoordeeld als een kleine negatieve verandering (0/-) als de verhoging minder dan 2 mg/l is, en als negatief (-) als de verhoging tussen de 2 mg/l en de 5 mg/l is. De grens van 2 mg/l is hier maatgevend omdat de modelnauwkeurigheid ook op ongeveer 2 mg/l ligt. De verschillende lengtes van de alternatieven is impliciet meegenomen in de vertroebelingsstudie, de resultaten van deze vertroebelingsstudie leiden echter niet tot onderscheidende effectbeoordelingen tussen de alternatieven.	Geen
165	0007 0011	MER. Bij de keuze van het voorkeursalternatief worden een aantal omissies gemaakt die de uiteindelijke keuze voor een bijgestelde variant 4B als voorkeursalternatief onzeker maken. De in het MER onderzochte	Een toename van baggerwerkzaamheden zou in alle alternatieven plaatsvinden, omdat meer conservatieve uitgangspunten zijn gehanteerd in de passende beoordeling dan in het MER. Een wijziging in het uitgangspunt voor het baggeren van de zandgolven geeft de grootste toename in baggervolumes en	Geen

	Nummer ziens- wijze	Zienswijze / reactie	Antwoord	Aanleiding tot aanpassing in plan / besluit
		<p>variant wordt uiteindelijk geoptimaliseerd; er wordt gesteld dat deze optimalisatie niet leidt tot een ander voorkeursalternatief (MER p.81-82); deze conclusie is echter onzeker aangezien bepaalde effecten (cfr. toename aanlegbaggerwerk van ca. 2,0 Mm³ naar ca. 8,5 Mm³) zich lokaal zullen voordoen (variant 4b kent toename aanlegbaggerwerk met name in Westerschelde, wat niet het geval is bij varianten 1/2/3).</p>	<p>geldt voor het gezamenlijke deel van de tracés en zou daarmee voor ieder alternatief plaatsvinden.</p> <p>Een toename van baggerwerkzaamheden zou dus in alle alternatieven plaatsvinden. Zoals blijkt uit tabel 35 in het MER, zouden de alternatieven 1a, 1b, 2 en 3 hierdoor in de verschillende natuurgebieden een toename in volumes en effecten hebben. Het is niet een zodanige wijziging in effecten dat daardoor de beoordeling ten opzichte van elkaar verandert.</p>	
166	R013	<p>De windparken op zee zullen vanaf de kust zichtbaar zijn. De kans op horizonvervuiling en mogelijke schade voor de recreatie en toeristische sector is aanwezig. Het inpassingsplan maakt het realiseren van windparken op zee mogelijk, zonder dat er maatregelen zijn getroffen waardoor de directe zichtbaarheid wordt verminderd. Verzocht wordt de windmolens op een grotere afstand van de Walcherse kust te realiseren. Het zoekgebied laat de ruimte om de windmolens verder uit de kust te realiseren.</p>	<p>De opmerking betreffende de zichtbaarheid van de windparken heeft betrekking op de kavelbesluiten, en niet op de netaansluiting waar de besluitvorming van het onderhavige IP zich op richt. De gemaakte opmerking is derhalve niet relevant voor het voorliggende besluit. De kavelbesluiten zijn onherroepelijk geworden.</p>	Geen
167	R013	<p>Omdat op het innovatiekavel (kavel V) hogere windmolens mogelijk worden gemaakt is het, vanuit het aspect zichtbaarheid vanaf de kust, gewenst dat het innovatiekavel indien hier toe wordt overgegaan, zo ver mogelijk uit de kust wordt gerealiseerd. Dus aan de westzijde van kavel IV.</p>	<p>Deze zienswijze heeft betrekking op de onherroepelijke kavelbesluiten, niet op de netaansluiting.</p>	Geen

